

موضوعی

(یعنی دَحَّانہ جو پرشوی)

جلد بیونہ

تالیف
شیخ ابو محمد امین اللہ البشاوری حفظہ اللہ

مکتبہ محمدیہ

Ketabton.com

مَقَلَمَةٌ

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ
الْأَمِينِ وَعَلَى آلِهِ وَاتَّبَاعِهِ الْمُؤْمِنِينَ.

امابعد: نبی کریم ﷺ باندے دروغ جو پول ڈیر لوئی
جرم او عظیمہ گناہ دہ۔ پہ دے بارہ کنس زہ یو خو حدیثونہ
لیکم، چہ پہ نبی ﷺ خوک دروغ جو رکری، نودہغہ
خومرہ عذاب دے۔

۱- حدیث ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ الذی اخرجہ الشیخان
وغيرهما عن النبی ﷺ:

مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ.

ترجمہ: نبی ﷺ فرمائی: چاچہ پہ ما قصداً دروغ
جو رکری، نو اور کنس دے خان لہ خای جو رکری۔

دا حدیث متواتر دے د عشرہ مبشرہ نہ نقل دے داسے

تمام حقوق محفوظ دی

کتاب

موضوعی (یعنی د خانہ جو رکری)

حدیثونہ

قالیف

ابو محمد امین اللہ حفظہ اللہ

اضافہ

ابو سلمان حضرت محمد حفظہ اللہ

تاریخ طباعت

۲۰۱۰/۳/۱۱ ربیع الاول ۱۴۳۱ھ

ناشر

مکتبہ محمدیہ

بیرون گنج گیت منگل مارکیٹ پینسور

0301 8828402

ولی اللہ

حدیث بہ چرتہ ونہ مومیٰ چہ عشرہ مبشرہ ؤ پہ اتفاق سرہ نقل کرے وی۔ سیوا ددے حدیث نہ۔ بلکہ دا حدیث تقریباً ابن جوزیٰ پہ یوشپیتو (٦١) سندونوسرہ اوپہ بل کتاب کنبں پہ اتہ نوی (٩٨) طر قوسرہ نقل کرے دے۔

اوملاعلی قاریٰ دابو ہریرہ، انس، مغیرہ بن شعبہ، ابن الزبیر، سلمہ بن الاکوع، ابن عمر، ابن مسعود، ابوقتادہ، ابوسعید الخدری، ابوبکر، عمر، عثمان رضی اللہ عنہم او دنوروگنرو صحابہ ؤ نہ پہ مختلفو الفاظو سرہ نقل کرے دے۔ پہ دے حدیث کنبں ڊیرزجر اور تہنہ دہ۔ تردے چہ علماؤ لیکلی دی چہ پہ کبیرہ گناہ سرہ سرے نہ کافر کیرے، مگر خوٰک چہ پہ رسول اللہ ﷺ دروغ جوہروی، نوہغہ کافر دے۔

اودا حدیث نبی علیہ السلام پہ ہغہ وخت کنبں وئیلے وؤ، چہ یوسرے وؤ، دمدینے والوکورتہ ورغے، اودائے اووئیل چہ ماتہ نبی علیہ السلام حکم کرے دے چہ زہ چرتہ شپہ کوم نوزماخوبنہ دہ۔ اودے پہ اصل کنبں پہ یوہ بنحہ عاشق شومے وو، نوہغہ خلقورسول اللہ ﷺ تہ خبرورکرو۔ نونبی علیہ السلام ورپسے ابوبکر او عمر

رضی اللہ عنہما اولیبرل، اودائے ورتہ اوفرمایل : کہ چرتہ ژوندے مو اوموندلو نووے سیزیٰ پہ اورباندمے، لیکن ہغہ سرے دشیپے راوتے وؤ۔ اویوغت مار چیچلے وؤ۔ اومردار شومے وو، اونبی ﷺ مخکنبں دا فرمایلی وؤ چہ شاید ستاسے د ورتلونہ مخکنبں بہ اللہ تعالیٰ ہلاک کرے وی، بیائے دا حدیث وفرمایلو، کوم چہ مخکنبں بیان شو۔

٢۔ امام نوویٰ پہ شرح دمسلم کنبں وائی چہ د موضوعی حدیث روایت حرام دے۔

لیکن دا خبرہ یاد ساتل پکاردی، چہ دا موضوعی حدیثونہ چاجورکری دی، نودا یو خو ڊلے دی۔

(١) اولہ ڊلہ زندیقان :

چہ مقصدئے دین ورائول او ختمول وؤ۔ لیکن علمائے کرامو دصحیحو اوغلطو چنرول شروع کرل۔ لکہ ابن عساکرؒ راوی دی چہ یوزندیق ہارون الرشید تہ راوستلے شو، نوہغہ حکم اوکرو چہ مردارئے کری۔ نوہغہ وئیلے : ماخوخلورزرہ حدیثونہ دخانہ جوہکری دی۔ حرام مے پکنبں حلال کری دی، او حلال مے حرام کری دی، نوہغے سرہ بہ خہ کومے ! نوہارون الرشید وویل، چہ عبد اللہ بن

مبارکؑ او ابن اسحاق الغواریؑ تاتہ نئے دی معلوم، چانر بہ ئے
کری او یویو حرف بہ ئے را اوباسی۔

دویمہ ذلہ : قصاصین (قیصہ گو واعظان) :

دا قصہ گو مقررین دخانہ حدیث جو پوری او خلق بہ
دھوکہ کوی لکہ وائی چہ یوہ ورخ اعمش بصرے تہ لاپرو
نویو قصہ گوئے ولیدہ، چہ خلق ترے راتاؤ شوی دی۔
نودے ورغے، او مخکین ئے کیناستو، او دترخ ویختہ
ویستل ئے شروع کرل، نو قصہ گو ورتہ ویل چہ اے بے
ادبہ دلته ددین خبرہ کیپری اوتہ دترخ نہ ویختہ وباسے نو
ہغہ ورتہ ویل چہ زہ سنت کارکوم، اوتہ بدعت کوم،
نوزہ ستانہ بنہ کارکوم۔

دریمہ ذلہ : متصوفہ (صوفیان، پیران)

صوفیان (پیران مریدان) وائی : پہ ترغیب اوترہیب
کین دخانہ حدیث جو پورول بنہ دی۔ حکہ چہ دا دروغ د
رسول اللہ ﷺ دپارہ دی۔ چہ خلق دین تہ راشی او پہ رسول
اللہ ﷺ دروغ نئے دی لکہ دیوکس نہ تپوس اوشو چہ داوے
جو پورے؟ ہغہ ویل چہ ماخلق ولیدل، چہ
نورکتابونوسرہ بہ ئے مینہ کولہ۔ نو ما دقرآن دترغیب

دپارہ پیر حدیثونہ جو پکرل۔ لیکن دا خبرہ پیرہ دجہل دہ۔
حکہ چہ در رسول اللہ ﷺ صحیح اقوال او احادیث شتہ،
نودخانہ خبرہ خہ لہ جو پورے۔

خلورمہ ذلہ : شیعہ گان :

ہغوی دعلیؑ پہ بارہ کین او یازرہ احادیث جو پکری
دی۔ او داهل بیتو پہ بارہ کین ئے ہم پیرے خبرے جو پورے
کری دی۔

پنجمہ ذلہ : مبتدعین او معتزلہ :

بعض مبتدعینو او معتزلہ خلقو دخیلو بدو عقائدو
دپارہ منگرت او دروغرٹن رایتونہ جو پکری دی۔ د
موضوعی احادیثو مثال داسے دے لکہ دغوشیانو دپاسہ د
سرو اوبہ اولگوے، نو ہغہ زرگر پیٹنی۔ دارنگ علمائے
محدثین دغسے غلط روایتونہ پیٹنی، او پہ خیلو کتابونو
کین ئے د نشاندهی دپارہ لیکلی دی۔ حکہ چہ دھرے
یوے فتنے دپارہ اللہ جل شانہ نیکان پیدا کوی چہ دھغے
ردکوی، او صحیح دین خلقوتہ رسوی۔ دوی تہ پہ حدیث
کین غرباء ویلے شوی دی۔ اللہ رب العزت نہ دعا کوم چہ ما
اوزما استاذان او دوستان پہ دے قسم خلقو کین

نہمہ ڊالہ :

هغه ڪره خلق چه اول په حديث بنه پوهه و، ليکن چه بوڊاگان شو، نوقوت حافظه ئه خرابه شوه نو غلط روايتونه دهغوى د خله نه به اختياره اووتل۔

لسمه ڊالہ :

بعض هغه و چه خطاء حديثونه ئه اول نقل ڪړل، بيا پوهه شو چه ما خو غلط روايت پيش ڪړو۔ نو د شرم د وجهه نه ئه خان غله ڪه۔

يوو لسمه ڊالہ :

هغه خلق چه په ڪتاب ڪښن به ئه حديث ليكل، بيا به تره ڪتاب وړك شو، نو په يادو به لگياو و، نو خطا به شو۔ نو علمائى ڪرامو د حديثونو تتبع او تلاش شروع ڪړو۔ نو صحيح او حسن او ضعيف او موضوعى روايتونه ئه يوبل نه جدا ڪړل۔ او په هر يو باند ئه نشاند هى وړ ڪړه۔ ليکن روسته خلق راغلل او هغه موضوعى روايتونه ئه بغير د سند نه او بغير د حواله نه په بل ڪتاب باند ئه په خپلو ڪتابونو ڪښن ذکر ڪړل۔ نو عامو خلقو ته ډير نقصان ورسیده۔ ځکه هغوى وائى چه په ڪتاب ڪښن ليکلى دى،

شمار ڪړى۔ آمين !

شپږمه ڊالہ :

بعض اهل سنت چه هغه ناپوهه دى، د شيعه گانو په رد ڪښن د ابوبکر او عمر په فضيلت ڪښن ئه حديثونه جوړ ڪړى دى، ليکن صحيح روايتونه دهغه حضراتو په باره ڪښن ډير دى۔ نو موضوعى روايتونو ته هيڅ حاجت نشته۔

اوومه ڊالہ : متعصين :

بعض متعصينو د خپل مذهب د نصرت او تائيد دپاره احاديث جوړ ڪړى دى۔ ځکه چه د مذهب تعصب سره د حق دين نه اړوى۔ اولاً دده په ذهن ڪښن يوه غلطه خبره ناسته وى۔ نو ڪه ته ورته قرآن، حديث، قول د صحابه ڪرامو پيش ڪوم، نو هغه ئه نه قبلوى۔ او غلط دليلونه جوړوى، او د خپل مذهب نصرت ڪوى۔ انابت والا ډير کم دى۔ الا ماشاء الله۔

اتمه ڊالہ :

بعض خلقو د بادشاه د نزديکت دپاره د هغه د خوښه حديثونه جوړ ڪړى دى۔

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- اَللّٰهُمَّ اَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ وَ اِلَيْكَ يَرْجِعُ السَّلَامُ
فَجِئْنَا رَبَّنَا بِالسَّلَامِ وَاَدْخَلْنَا دَارَكَ دَارَ السَّلَامِ.

ترجمہ: یا اللہ تہ سلام تے، اوستانہ سلامتیا دہ، اوتا
تہ سلام راگرزی، پس د سلام (بخشش) اودالیء مونہ تہ ہم
راکرہ، اومونہ خپل کورد سلامتیا تہ بوزہ۔

تشریح: دا حدیث موضوعی یعنی د خانہ جوہر شوے
دے، د حدیثو پہ یو کتاب کنبس ہم نشتہ بلکہ ملا علی
قاری وائی چہ ددے ہیخ اصل نشتہ، اوبعض قصہ
گوجوہر کرے دے۔ اوصحیح حدیث داسے دے:
اَللّٰهُمَّ اَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ
وَالْاِكْرَامِ. (متفق علیہ).

۲- د اوداسہ د ہراندام وینخلو پہ وخت ذکر کول:

لکہ پہ وخت د مضمضہ کنبس:

ولے تہ کتاب نہ منے، دومرہ معلومول پکاردی چہ پہ
هر کتاب کنبس خہ نہ خہ خطائی وی بغیر د قرآن کریم نہ۔
نو کہ چرتہ د کتاب مسئلہ د قرآن او صحیح سنت سرہ
موافق وی، نومنی، او کہ نہ وی نو پہ دیوال باندے تے ولی،
کہ چرتہ سرے دهر کتاب خبرہ منی، نوگمراہ بہ شی۔۔

نوزہ وس پہ مقصد کنبس شروع کوم۔

وما توفیقی الا للہ علیہ توکلت والیہ انیب۔

اللَّهُمَّ اعْنِي عَلَيَّ ذِكْرَكَ وَشُكْرَكَ وَتِلَاوَةَ الْقُرْآنِ

لوستل۔

او د استنشاق (یعنی پوزے تہ د ابو اچولو) پہ وخت کنبس اللہم ارحننی رائحة الجنة ولا ترحنی رائحة النار، تر آخرہ پورے۔ داموצועی دے۔ بلکہ پہ اودس کنبس صرف دوه ذکرونہ ثابت دی۔

یو بسم الله ويل پہ اول د اوداسه کنبس دی۔

دویم: د اوداسه پہ آخر کنبس:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

اوبلہ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ.

(بخاری، مسلم) او د ترمذی پہ روایت کنبس ورسره:

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ.

هم شتہ۔

۳- مَنْ قَضَى صَلَوةً مِنَ الْفَرَائِضِ فِي آخِرِ جُمُعَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ كَانَ ذَلِكَ جَابِرًا لِكُلِّ صَلَوةٍ فَائِتَةٍ فِي عُمُرِهِ إِلَى سَبْعِينَ سَنَةً:

بَاطِلٌ قَطْعًا لِأَنَّهُ مُنَاقِضٌ لِلْإِجْمَاعِ.

ترجمہ: نبی ﷺ فرمائی: چاچہ یو فرض مونخ قضار او گرزولو پہ آخرہ جمعہ دروڑے د میاشتے، نودہ تہ بہ د اویا کالو مونخونہ معاف شی۔

دا حدیث باطل او دروغ دی اوسوچہ دروغ دی، حُکھ چہ دا جماع نہ خلاف دے۔

تشریح: ددے زمانے بعض مشرکانو اوبدعتیانو ملایانو د خپلے خیتے او د مال د حصول دپارہ دیرے وسیلے او ذریعے جوڑے کپری دی۔ حُکھ چہ دوی خوغلا، جواری اوسودونہ بنسکارہ نشی کولے۔ نو د خلقو دپارہ تے بدعات ایجاد کرل۔ لکہ قضاء عمری شوہ، دریشتمہ شوہ، اسقاط شو۔ او د خانہ حدیثونہ تے دے دپارہ جوڑ کپری دی او خلق گمراہ کوی۔

۴- دَاذَانَ نَهْ رَوَسْتَه خَلْق دَا سَے دَعَا وَايِي:

اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ التَّامَّةُ وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيْلَةَ وَالْفَضِيْلَةَ وَالذَّرَجَةَ الرَّفِيْعَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ وَارْزُقْنَا شَفَاعَتَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيْعَادَ.

ترجمہ: یا اللہ تہ ددے کامل دعوت او د اودریدونکی

مانحہ رب ئے! ورکریے نبی ﷺ ته وسیله اوغوره والے
(وسيله جنت کین یوخائے دے) او اوچته درجه - او اولیرے
دے مقام محمود ته چه تاورسره وعده کرے ده، او د هغه
سفارش زمونر روزی کرے په ورخ د قیامت ته دخپله
وعده نه خلاف نکوے -

تشریح: دا قسم الفاظ په حدیث کین نشته یعنی
(وَالدَّرَجَةَ الرَّفِيعَةَ) پکین نشته - او:

وَارزُقْنَا شَفَاعَتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

هم پکین نشته -

بلکه صحیح دعاء داسه ده:

اَللّٰهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ اٰتِ مُحَمَّدًا
الْوَسِيْلَةَ وَالْفَضِيْلَةَ وَاَبْعَثْهُ مَقَامًا مِّمَّوْدًا الَّذِي وَعَدْتَهُ وَاَرْزُقْنَا
شَفَاعَتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(بخاری مسلم)

اوییهقی کین [اِنَّكَ لَا تُخَلِّفُ الْمِيعَادَ] ورسره زیاتی دے -
لیکن شیخ البانی ددے په باره کین فرمائی چه دا زیاتی
جمله شاذ ده - [ارواء الغلیل : ۲۶۰/۱]

نبی ﷺ چه کوم ذکر ونه خودلی دی ، په هغه کین

زیادت او نقصان جائز نه دے ، بلکه بدعت دے -
او په بنی اسرائیلو باندے الله تعالی په همدے وجه
عذاب نازل کرے وو -

۵- عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مَنْ
مَسَحَ الْعَيْنَيْنِ بِبَاطِنِ اُنْمَلَتِي السَّبَابَتَيْنِ عِنْدَ قَوْلِ الْمُؤَذِّنِ اَشْهَدُ اَنْ
مُحَمَّدًا رَسُوْلُ اللهِ حَلَّتْ عَلَيْهِ شَفَاعَتِي . لَا يَصِحُّ .

ترجمه: ابوبکر فرمائی چه نبی کریم ﷺ فرمایلی
دی چه چا د مسواکی گوته سرونه په سترگو راخکل په
وخت د اذان کین چه کله مؤذن اشهد ان محمدا رسول الله
ته ورسیرې نوزما سفارش ده له حلال شو -

دا حدیث صحیح نه دے - بلکه دا چا د خانه جوړ کرے
دے -

تشریح: بعض خلق خان ته مَجْبَان رسول وائی - د
هغه د سنتو اتباع پکین نه وی - لیکن خه بدعات او
رسمونه به ئے ایجاد کرې وی ، کچرته ته هغه ونکرے ،
نوتاته قسما قسم نومونه گدی - اوحال دادے چه هغه
چرته په حدیث کین نه وی ثابت - دا طریقه حدیثونو کین
نشته وگورئ احادیث -

۶- لَوْ أَحْسَنَ أَحَدُكُمْ ظَنَّهُ بِحَجَرٍ لَنَفَعَهُ اللَّهُ بِهِ.

لَا أَصْلَ لَهُ .

ترجمہ : کہ جو کس ستاسے نہ پہ کانپری گمان بنہ وکہ ، ہم اللہ دہ لہرہ پہ ہغے فائدہ ورکری۔

دا حدیث بے اصلہ دے۔

تشریح : دا قسم احادیث مشرکانو چہ دکا نرونہ

دکیدو یقین لری ہغوی جو رکری دی۔ تولو محدثینو پہ

دے قسم احادیثو دباطل او موضوعی حکم لگولے دے۔

قبرونہ ، کانپری ، جہنم بے ہیخ نشی کولے۔ قرآن او صحیح

احادیثو پہ دے پورہ تفصیل کرے دے۔

حافظ ابن تیمیہ ، حافظ ابن حجر او علامہ شوکانی

دے حدیث تہ منکر ت وئیلی دی۔

(المصنوع فی معرفة الحدیث الموضوع ص : ۱۴۷)۔

دا حدیث قبر پرستو او ہغے خلقو جو رکری دے چہ

ہغوی د توحید د عقیدے دشمنان دی۔ او پہ اسلام کنبں د

کانرو او بوتو عبادت خورول غواپی۔ د داسے قسم

مشرکانو سختہ مقابلہ پکار دے۔

۷- مَا مِنْ لَيْلَةٍ إِلَّا يُنَادِي مُنَادٍ : أَهْلَ الْقُبُورِ مَنْ تَغْبُطُونَ؟

فَيَقُولُونَ أَهْلَ الْمَسَاجِدِ .

لَمْ يُوجَدْ لَهُ أَصْلٌ .

ترجمہ : نشتہ یوہ شپہ مگریو آواز کونکے

آواز کوی چہ اے قبرونو والو ! تاسو د چا پہ حال پسخیری

(اوغبطہ کوی) نو ہغوی جواب ورکوی چہ جومات کنبں

ناستو خلقو سرہ ، تر آخرہ پورے۔

دے حدیث ہیخ اصل نشتہ۔

تشریح : د قران کریم نہ دا بنکارہ معلومہ دہ چہ

قبرونو والا آوریدل نشی کولے ، نو جواب بے خہ ورکری ، د

ہغوی نہ سترگے شتہ اونہ لاسونہ ، اونہ خپے۔

بعض خلق وائی چہ نرچرچنر او بنخہ پیرنی۔ دا

سو چہ دروغ دی پہ اللہ اور رسول باندے۔ نو مسلمانانو لہ

پکار دی چہ د داسے غلطو قصونہ خان وساتی۔

۸- إِذَا أَعْيَبْتُمْ الْأُمُورَ فَاسْتَعِينُوا بِأَهْلِ الْقُبُورِ .

ترجمہ : کلہ چہ ستاسے خہ کار بندشی ، نو د قبرونو

والو نہ مدد غواپی۔

تشریح : دے حدیث ہیخ بنیاد نشتہ ، دا کوم منجور

اومشرك د خانہ جو رکری دے۔ دا مسلم حقیقت دے چہ

امداد بہ صرف او صرف دَ اللہ تعالیٰ نہ غوبستلے شی۔ او کہ
چا دَ بِل نہ ما فوق الاسباب یعنی چہ خہ ظاہری سبب نہ
وی او امداد غواری، نو قرآن ہغہ تہ پہ سورۃ انعام کنب
مرتد وائی۔ او پہ سورۃ الرعد کنب ورتہ کافر وائی۔ او پہ
سورۃ احقاف کنب ورتہ اضل یعنی پورہ گمراہ وائی۔
ہر ککہ چہ قرآن دا اجازت نہ ورکوی، نو حدیث خہ دَ قرآن
نہ خلاف وی؟ دا خبرہ بالکل غلطہ اوے بنیادہ دہ۔ او گورہ
تفسیر روح المعانی بحث د وسیلہ۔ زہ دلتہ فقط مختصر
تنبیہ ورکوم۔ تفصیل نکوم۔

۹- أَبُو حَنِيفَةَ سَرَّاجُ أُمَّتِي : مَوْضُوعٌ بِاتِّفَاقِ الْمُحَدِّثِينَ.

ترجمہ : امام ابوحنیفہ زما دَ اُمت دیوہ او چراغ دے۔
دا حدیث پہ اتفاق دَ علماؤ سرہ موضوعی (دَ خانہ جوہر
شومے) دے۔

تشریح : دا حدیث چرتہ دَ حدیثو پہ کتاب کنب
نشتہ۔ مگر پہ مسند خوارزمی کنب تے راویدے۔ لیکن
دا بعض جاہلانو او متعصبینو مقلدینو دَ خپل امام پہ
مدح کنب جوہر کرے دے۔ لکہ بعض شوافعو اونورود
خپلو امامانو پہ بارہ کنب دَ خانہ حدیث جوہر کرے دے۔

دوی دَ سُنَّت دومرہ اتباع نہ کوی، لکہ چہ دَ یو قول پہ
دروغہ سرہ امام صاحب تہ نسبت شومے وی، نو دَ ہغے اتباع
پیرہ کوی۔

لیکن دومرہ خبرہ دہ چہ پہ حدیث دَ ترمذی کنب کتاب
العلم کنب دَ مدینے منورے دَ یو عالم فضیلت راغله دے۔
اکثر علماء وائی چہ ہغہ امام مالک دے۔

۱۰- اجْتِمَاعُ الْخَضِرِ وَالْيَاسِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فِي كُلِّ مَوْسِمٍ
الْحَجِّ ، لَا يَصْحُ فِيهِ شَيْءٌ .

ترجمہ : خضر او الیاس علیہما السلام پہ ہر کال پہ
موسم دَ حج کنب را جمع کیہی۔

او پہ بل روایت کنب دی چہ یوبل لہ سرخروی۔
تشریح : دَ علماء محققینو تحقیق دادے چہ دَ خضر
علیہ السلام دَ زوند پہ بارہ کنب یو حدیث ہم نشتہ۔ ابن
جوڑی پہ دے کتاب لیکلے دے۔ او ابن القیم پہ
(المنار المنیف) کنب پہ دے پیر دلائل دَ قرآن او سنت او
اجماع امت نہ پیش کری دی۔

بعض جاہلان وائی چہ ہغہ دَ اختر پہ ورغ دَ خلقو سرہ
ملاویہی۔ او ننبہ تے دادہ چہ پہ غتہ گوتہ کنب تے ہدوک

نشته۔ اوبعضِ وائی چه الیاس علیه السلام دَ دریاونو په غاړه گززی۔ اوخضر علیه السلام په اوچه گززی۔ او دَ خلقو حاجتونه پوره کوی۔ دا خبرے سوچه دروغ او باطلے شیطانی قیصے دی۔ که څوک دا قصے کوی۔ نو دلیل دے پرے پیش کړی دَ قرآن او سنت نه۔ منگرتو قیصوله هیخ اعتبار نشته۔

۱۱- إِذَا صَدَقْتَ الْمَحَبَّةُ سَقَطَتْ شُرُوطُ الْأَدَبِ.

ترجمه : کله چه سرے په محبت الهی کښ کمال ته اور سپړی ، نو دَ آدابو لحاظ بیا ختم شی۔

تشریح : دا حدیث نه دے، بلکه بعضِ صوفیانو وئیلی دی۔ لیکن اکثر پیران اوس په دے عمل کوی۔ یعنی مונخ نکوی، روژه نه ساتی، غت غت بریتونه ئے پریخی وی۔ کچکول ورسره وی۔ زگه همسا ورسره وی۔ گلپه وږی جامے ئے اغوستے وی۔ دا خیال لری چه مונخ او عبادت ته څه حاجت نشته، دا خو دَ مریدانو کار دے۔ که ته ورته څه قرآن حدیث پیش کړے، نو هغه وائی چه تاسے ملایان په دے طریقت او حقیقت نه پوهیږی ځکه چه طریقت بیل شی دے او شریعت بیل شی دے۔

دا قسم عقیده ساتل ډیر جهالت او ناپوهی ده۔ ځکه چه علماء دَ انبیاء واران دی۔ او حقیقت او شریعت یوشه دے۔ جنید بغدادی او نور صوفیاء وئیلی دی چه هر هغه حقیقت چه دَ شریعت نه جداوی نو هغه به زندیقت او کفر وی۔ داسے قسم پیرانو ډیر زیات خلق گمراه کړل۔

عصمنا الله من کید الشیطن و اغوائه.

۱۲- أَسْجُدُ لِلْقَرِيمِ فِي زَمَانِهِ.

ترجمه : سجده کوه مُرشد ته په خپله زمانه کښ۔

تشریح : دا حدیث بالکل غلط او دَ قرآن خلاف دے۔ ځکه چه سجده یواځه دَ الله جل شانہ حق دے که چا قبرته، بُت ته، کانږی ته، ونه ته، انسان ته سجده وکړه، هغه مشرک او مرتد دے په اتفاق دَ علماؤ سره۔

په حدیث کښ دی چه یو صحابی عرض وکړو اے دَ الله رسوله! مونږ به تاته سجده کوو! نبی کریم ﷺ جواب ورکړو چه سجده صرف الله ته کیږی۔ او که بل چاته جائز وے نو مابده دَ خپل امت بنسختو ته حکم کړے وے چه خپلو خاوندانو ته سجده لگوی۔ ماته سجده روسته دَ مرگ نه هم نشته۔ (مشکوٰة)۔

لیکن نن صبا دَ اولیاءِ کرامو مزارونو ته ورشی، هلتہ هغوی تہ سجدے کیری، خوڪ پرواہ ہم نکوی۔ اونہ خوڪ منع کونکے شتہ۔ بلکہ پہ خلقو کنبس یورواج دے هغه دا دے چہ یوبل تہ پہ خپو پریوزی دا کار ہم لویہ گناہ دہ، خان ترے ساتل پکاردی حُکے چہ سر اللہ در کرے دے اللہ تہ ئے تیتول پکاردی، اللہ نہ سیوا بل چاتہ ئے تیتول حرام دی۔

۱۳- أَصْفُ النَّيَّةِ وَ نَمُ فِي الْبَرِيَّةِ.

ترجمہ: نیت صفا لرہ نورہ پرواہ مہ لرہ، اگر کہ پہ صحراء کنبس دے شپہ راشی۔

تشریح: دا حدیث نہ دے بلکہ دَ بعضِ جاہلانو وینا دہ۔ لکہ بعضِ دھریان وائی چہ پہ مونخ او عباداتو شہ کیری؟ نیت صفا لرہ۔ زما خپلہ دَ یو دھری سرہ داسے مباحثہ شوے وہ چہ ما ورتہ وئیل مونخ ولے نکوے؟ وئیلے: زمونہ نیت صفا دے۔ لیکن دا جاہل نہ پوھی پری چہ نیت خو پہ مونخ او عبادت صفا کیری۔ او د اللہ دَ بندگی پری خود لو سرہ دَ انسان زرہ، عقل، نیت، دَمخ نورھر خہ ختمیری۔

۱۴- أَكْثَرُ أَهْلِ الْجَنَّةِ الْبَلَّةُ.

ترجمہ: اکثر جنتیان بہ ناپوہہ خلق وی۔

تشریح: دا مُنکر اوضعیف او باطل حدیث دے۔ بعض جاہلان ایمان وائی چہ دے ملایانونوے مسئلے راویستلے دی، دَ خپل پلارنیکہ پہ طریقہ تلل پکاردی۔ او مونہ دا سادہ گان بہ پنخہ سوہ کالہ مخکنبس جنت تہ خو۔ دا خبرہ غلطہ دہ جنت تہ بہ انسان پہ ایمان او اعمال صالحہ و سرہ خئی، کہ ملا وی او کہ امی۔ لیکن اکثر پہ دین عالمان پوھی پری او هغوی عاملان وی لکہ قرآن پہ دے گواہ دے۔ بالفرض کہ دا حدیث صحیح ہم شی، نو مراد دَ ناپوہہ او غافل نہ هغه خلق دی چہ دَ دنیا نہ ناخبرہ وی۔ لکہ سورۃ روم کنبس دی۔

۱۵- إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً تَنْقُلُ بِالْأَمْوَاتِ .

قَالَ السَّخَاوِيُّ: لَا أَصْلَ لَهُ.

ترجمہ: اللہ تعالیٰ بعض ملائکہ دَ مروپہ نقل کولو مقرر کری دی۔

یعنی دَ یوحائے نہ ئے بل خائے تہ او پری۔

تشریح: دا قسم احادیث مشرکینو جو پکری دی ے بنیادہ او ے اصلہ حدیثونہ دی۔ مقصد ئے دا وی چہ زمونہ

آلہہ، باباگان، ذمہ واران دی ہر خائے تہ رسیدلے شی، او مونہ داسے دَ پیرو خلقونہ آوریڈلی دی۔ بعض وائی چہ زمونہ دَ کور او تولو لویو ورو حفاظت بابا کوی، دَ ہغہ را باندے نظر دے۔ حال دادے چہ دا صفات خود اللہ تعالیٰ دی، چہ بے سببہ رارسیدلے شی، او آوری وینی حفاظت صرف یو اللہ کوی۔

قرآن کریم فرمائی، چہ ستاسو دَ شپے او دَ ورخے حفاظت خوک کوی کہ چرتہ اللہ تے اونکری، ہیخوک نشتہ۔

دا خبرہ ہم غلطہ دہ چہ مرے ہغہ سپری تہ تکرہ ورکوی خوک چہ دَ ہغوی نہ وئے بوتی ماتوی۔ او بعض وائی چہ زمونہ نیکہ شناختے خلقو پسے راگوزارے کری دی۔ دا تہول بکواس او بے بنیادہ خبرے دی۔ او مری پہ خپل خائے پراتہ دی۔ ہیچرتہ نہ خئی۔ ہاؤ! پہ دے خبرو سرہ دَ ژوندونہ عقل خئی!

۱۶- التَّهْنِيَةُ بِالشُّهُورِ وَالْأَعْيَادِ مِمَّا اعْتَادَهُ النَّاسُ فِي بَعْضِ الْبِلَادِ لَمْ يَرِدْ فِيهِ شَيْءٌ صَرِيحٌ فِي هَذَا الْمَعْنَى .

(دا قول دملا علی قاری دے)۔

ترجمہ : دَ اخترپہ ورخ بعضو خلقو رواج گرزولے دے چہ مبارکی ورکوی، دا پہ حدیث کنب نشتہ۔

تشریح : دا خبرہ ثابتہ دہ چہ مبارکی زیرے ورکول جائز دی۔ لیکن دَ اخترپہ ورخ دا رواج دے، دے کنب حدیث نشتہ، نو بدعت شو۔ نو خان ترے ساتل ضروری دی۔ خککہ چہ کوم مستحب کار باندے التزام کول بدعت دے ہغہ ناروادے۔

البتہ دَ صحابہ کرامو نہ ثابت دی چہ کلہ بہ ہغوی دَ اخترپہ ورخ دَ یو بل سرہ ملاویدل نو دا الفاظ بہ تے وئیل :
تقبل الله منا ومنكم

(اللہ دے زمونہ او ستاسو مونخونہ روژے قبولے کری)۔

نو یو بل تہ دغہ الفاظ وئیل جائز دی۔

۱۷- رُوي أَنَّ عَلِيًّا احْتَمَلَ بَابَ خَيْبَرَ وَحَدَّهُ ثُمَّ ارَادَ سَبْعَةَ فَلَمْ يَقْلِبُوهُ . بَاطِلٌ طُرُقُهُ كُلُّهَا وَاهِيَةٌ .

ترجمہ : روایت دے چہ علی کلہ خیبر غزاتہ لارو، نو ہغہ یوہ لویہ دروازہ یوازے اوچتہ کرے وہ چہ اوو کسانو دَ ہغہ دَ اوچتولو طاقت نہ لرلو۔

تشریح : علماء وائی چہ شیعہ گانو دَ علی، حسن،

ہم، چہ ہغہ تہ نمر اودریدلے وؤ۔ لیکن دا تولے معجزے دی۔ او اللہ ئے پہ خپل اختیار کوی د پیغمبر پہ ہغے کنب ہیخ قدرت نئ وی۔

۱۹- قَالَ وَرَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: إِنَّ الْأَمِيَّتَ يَرَى النَّاسَ فِي بَيْتِهِ سَبْعَةَ أَيَّامٍ: قَالَ أَحْمَدُ لَا أَصْلَ لَهُ، قَالَ النَّوَوِيُّ فِي مَتْنِهِ كَلَامٌ مُظْلِمٌ وَوَضَعَهُ مُجْرِمٌ قَبَّحَ اللَّهُ مَنْ وَضَعَهُ وَلَا بَرْدَ مَضْجَعُهُ.

ترجمہ: نبی ﷺ فرمائی چہ مہرے تر اوؤ ورخو پورے خلق پہ کور کنب وینی۔

تشریح: امام احمد فرمائی: دا حدیث بے اصلہ دے امام نووی خیرے کوی چہ د دے حدیث عبارت اول د تیارے نہ دک دے، او چا چہ جوڑ کرے دے ہغہ مجرم دے، اللہ دے ئے ہلاک کری۔ او اللہ دے پہ قبر کنب ددہ ارخ نہ لگوی۔ دا ہم د ہغہ کسانو دروغ دی چہ خوک پہ قبرونو ایمان لری، او د ہغے نہ د کیدو یقین لری بلکہ دائے دے لہ جوڑ کرے دے چہ خلقو تہ دا اونبائی چہ مہرے وینی، خیرات ورپسے کوی چہ زمونہ د تنور (خیتے) ہم خہ کار کیہی، دا مخکنب تیرہ شوہ چہ چانہ روح لارشی، ہغہ نہ آوریدل کولے شی، اونہ لیدل کولے شی، پاتے لا کور کنب خلق لیدل۔

حُسين او فاطمے رضی اللہ عنہم پہ بارہ کنب درے لاکھہ احادیث د خانہ جوڑ کری دی، چہ ہغہ علماؤ راویستلی دی۔ او چنر کری ئے دی، د دین دشمنان ڀیردی، شیعہ گان او یہودیان د دین لوئے دشمنان دی، د دوی مقابلہ پہ هر وخت کنب ضروری دہ۔ د دوی ڀیرے بدے عقیدے دی چہ د ہغے د تفصیل خائے دانہ دے۔ دارنگ دا حدیث ئے ہم د خانہ جوڑ کرے دے۔

۱۸- رُوِيَ أَنَّ الشَّمْسَ رُدَّتْ لِعَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَحْمَدُ لَا أَصْلَ لَهُ.

ترجمہ: روایت دے چہ نمر علی تہ اودریدلے وؤ خکہ چہ ہغہ پہ حاجت د رسول اللہ ﷺ کنب وؤ۔

تشریح: دا حدیث باطل او بے بنیادہ دے۔ لکہ امام احمد ویلی دی، خکہ چہ پہ صحیح روایت کنب دادی چہ نمر یوشع علیہ السلام تہ اودریدلے وؤ پہ حکم د اللہ تعالیٰ، او ہغہ دعا کرے وہ کلہ چہ ہغہ جہاد لہ تلے وؤ۔ تفصیل ئے پہ بخاری شریف کنب دے۔

دا قسم روایات شیعہ گانو جوڑ کری دی۔ مگر یو روایت پہ تفسیرونو کنب شتہ د سلیمان علیہ السلام پہ بارہ کنب

بعض مابنامی والا وائی چہ د مابنامی پہ وخت ئے
ورکری، حُککہ چہ مری راخی او پہ بلی ناست وی، نو چہ
زرزرواپس شی۔ داتول دروغ دی او سوچہ دروغ دی۔
زہ وایم : حوک چہ دا قسم عقیدے پہ خلقو کنب
خوروی ہغہ دے اللہ پہ دنیا او آخرت کنب پہ خیتہ
مورنکری، آمین۔

۲۰- قال عليه السلام :

رَحِمَ اللَّهُ مَنْ زَارَنِي وَزِمَامُ نَاقِيهِ بِيَدِهِ.

ترجمہ : اللہ دے پہ ہغہ چارحم اوکری چہ زما زیارت
لہ راشی، او د اوبے واگے ئے پہ لاس کنب نیولے وی۔

تشریح : دا منلے شومے خبرہ دہ چہ زیارة القبور لہ پہ
سنت طریقہ تلل جائز او ثواب دے۔ لکہ خنگہ چہ نبی

ﷺ فرمائیلی دی۔ او ہغہ سنت طریقہ دادہ، چہ وربہ
شی، اوبہ درپزی، او د زیارة القبور مسنونہ دعا بہ وواپی۔

او آخرت او بہ ریاد کری، مروتہ بہ دعا اوکری۔
دانہ چہ گتے جاروگانے پہ خان ووهی، یاغلان تہ غوتہ

واچوی، یاجرندے یاغلان وونہ واچوی پہ قبر۔ یاہغہ تہ وائی
چہ تالہ راغلے یم، مالہ حوی راکرہ، یا مال راکرہ یانور خہ۔

پاتے شو خاص قبرونولہ تلل۔ لکہ پیربابا، کاکا
صاحب، سیدعلی ہجویری۔ نو ہغہ ناروادی پہ حدیث د
(لاتشد الرحال) سرہ او د نبی کریم ﷺ قبرلہ خصوصاً
تلل، داہم چرتہ پہ صحیح حدیث کنب نشتہ۔ یا خو
موضوعی دے یا انتہائی ضعیف دے اوکہ چایو حدیث
صحیح پیش کرو۔ نومونر عناد اوضد نہ کوو۔ بلکہ د
صحابہ کرامو عمل تہ وگوری۔ ہغوی شام، بصرہ، کوفہ،
مصر وغیرہ کنب آباد وو، یو ہم د نبی ﷺ قبرلہ نہ دے
راغلے۔ خصوصاً کچرتہ حوک مدینے منورے تہ ہسے
لازش، نو ہغہ لہ پکاردی چہ د رسول اللہ ﷺ زیارت
اوکری۔ دا یوہ د سعادت خبرہ دہ۔

بعض وائی چہ دا حاجیان ولے حی۔ زہ وایم چہ د
حاجیانو عمل دلیل نہ دے۔ اوکوم خلق چہ پوہہ دی
ہغوی مسجد الرسول ﷺ لہ حی۔ حُککہ چہ ہلتہ
یومونخ پہ یوزر (۱۰۰۰) دے۔

۲۱- حدیث قدسی : لَوْلَاكَ لَوْلَاكَ لَمَا خَلَقْتُ الْاَفْلَاكَ.

ترجمہ : اللہ نبی ﷺ تہ فرمائی : کہ چرے تہ نہ وے
نوما بہ دا دنیا نہ وے پیدا کرے۔

تشریح : بے اصلہ او بے بنیادہ حدیث جو رکھے شوے دے۔ مغانی یو عالم دے وائی، چہ دا موضوعی دے۔ بلکہ دا حدیث داسے معلوم پیری چہ چرتہ بریلیانو (د توحید او صحیح عقیدے دشمنانو) جو رکھے دے چہ دنیا اللہ د خیل توحید او چہ خلق د ہغہ بندگی او کپی دے لہ پیدا کرے دے۔ لکہ قرآن پہ سورۃ الذاریات کنبں ہم داسے فرمایلی دی۔ مونہر دامنو چہ د رسول اللہ ﷺ لوئے شان، عزت او وقار دے لیکن ہر خاوند د حق تہ خیل حق ور کول پکار دی۔ نو تہ لہ خبرہ ددے نہ خراب پیری چہ انسان مستحق د حق اونہ پیرنی۔ نو دنیا لہ اللہ تعالیٰ د خیل عبادت د پارہ پیدا کرے دے۔

۲۲- رُوِيَ أَنَّ أَبَا مَحْذُورَةَ أَنْشَدَ الْبَيْتَيْنِ بِحَضْرَتِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالصَّحَابَةَ جُلُوسٌ فَتَوَاجَدَ هُوَ وَأَصْحَابُ الصُّفَّةِ.

ترجمہ : روایت دے چہ ابو محذورہ د نبی ﷺ او صحابو مخکنبں خہ شعرونہ د محبت الہی او لوستل۔ نبی ﷺ او د ہغہ صحابہ پہ جذبہ کنبں راغلل، تردے چہ د نبی ﷺ خادر مبارک د او گونہ پریوتو۔ او اصحاب صفا خان لہ تقسیم کرو۔

تشریح : دا حدیث پہ اتفاق د علماؤ سرہ باطل دے۔ موضوعی دے، دے قسم غلطو احادیثو نہ دے پیرانو استدلال کرے دے۔ چہ د جمعے پہ شپہ لاؤد سپیکر خان تہ ولگوی او پہ زورہ زورہ ذکر شروع کپی، تردے چہ نشہ شی د پیرشور د وجے نہ۔ خلق وائی چہ پہ وجد کنبں راغے، او دے رسیدلے دے حال دا دے چہ دا کار سراسر گناہ او لیونتوب دے۔ حکم چہ مسجد کنبں شور یوہ گناہ دے۔ او پہ زورہ ذکر کول ہم منع دی۔

ملا علی قاری پہ مرقاة کنبں فرمائی :
الْجَهْرُ وَلَوْ بِالذِّكْرِ حَرَامٌ تَحْتَ حَدِيثٍ وَرَفَعَتِ الْأَصْوَاتُ فِي الْمَسَاجِدِ.

(پہ جومات کنبں پہ زورہ ذکر کول ناجائز دی)۔
او خلقوتہ خیل عبادت بنکارہ کول زیادہ۔ اللہ تعالیٰ پت عبادت کونکی خوبنوی۔

بلہ خبرہ دادہ چہ اللہ د پیغمبر او د صحابہ و صفت پہ قرآن کنبں پہ سورۃ زمر کنبں داسے کرے دے :
﴿ تَقْشَعِرْمِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ﴾ الآية.

دَقْرَانَ كَرِيمٍ دَآوْرِيْدُو پَه وَخْت دَ هَغُوئِ غُوْنَه زِيْرِي
كِيْرِي اَوْ دَ اللّٰه ذِكْرَتَه ئَه زِرُوْنَه ئَه نَرْمِيْرِي۔

داسه ئه نه دي ويلى چه خان غورزوي، بلکه دا پيران د
كوهي په غاره يا د چهت په سر په خان وجد او جذ به نه
راولي۔

۲۳- صَدَقَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ يَقُوْلُهُ النَّاسُ عِنْدَ قَوْلِ الْمُؤْمِنِ
الصَّلٰوةَ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ وَكَذَا صَدَقَتْ وَبَرَّرَتْ وَبِالْحَقِّ نَطَقَتْ .

ترجمه : اكثر خلق د سحر د اذان په وخت كښ دا وائي
چه (صَدَقَ رَسُوْلُ اللّٰهِ يَا صَدَقَتْ وَبَرَّرَتْ وَبِالْحَقِّ نَطَقَتْ)۔

تشریح : ددې دعا په احاديثو كښ څه اصل نشته۔
او د ابن السني په روايت كښ چه راغلي نو دغه روايت
مجهول دې۔ (معارف السنن)۔

مُلا عَلِي قَارِي فرمائي : ولا يعرف من قاله
(ددې قائل نه دې معلوم)۔

۲۴- اِسْتَهْرَ عِنْدَ الْعَامَةِ فِي صَلٰوةِ الْجَنَازَةِ صَلٰوةٌ لَيْسَ فِي
كُتُبِ الْحَدِيثِ سِوَى الْبَاسُوْلِيِّ .

ترجمه : اكثر خلق د جنازه كښ داسه درود
وايي۔

اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ وَ سَلَّمْتَ
وَرَحِمْتَ وَ تَرَحَّمْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ ..... تر آخره پورې)۔

تشریح : دا د حديثو په يو كتاب كښ هم نشته۔
بلکه هغه درود وييل پكار دي، كوم چه په مانځه كښ
ويلى كيږي۔ د نبي ﷺ د ذكر په الفاظو كښ زياتې، كه
كول ناروا دي۔ دارنگه په (سبحانك اللهم وبحمدك) كښ
[وجل ثناؤك] نشته۔ دا تكي د خان نه چا جوړ كړي دي۔
بلکه د جنازه په مانځه كښ [سبحانك اللهم نه تر ولا اله
غيرك پورې وييل] هم نشته۔

بلکه سورت فاتحه به لولي۔

۲۵- صَلٰوةٌ بِعِمَامَةٍ تَعْدِلُ خَمْسًا وَعِشْرِينَ صَلٰوةً بِغَيْرِ
عِمَامَةٍ، وَ جُمُعَةٌ بِعِمَامَةٍ تَعْدِلُ سَبْعِينَ جُمُعَةً بِغَيْرِ عِمَامَةٍ، وَالصَّلٰوةُ
فِي الْعِمَامَةِ بِعِشْرَةِ آلَافِ صَلٰوةٍ .

ترجمه : يو مونځ په پتكي سره په پنځه ويشت درجه
زيات دې۔ او جمعه د پتكي سره په اويا جمعو باندې زيات
ثواب لري او د پتكي سره يو مونځ كول الله پرې لس زره
نيكي وركوي۔

تشریح : پتكي په سرول مستحب كار دې۔ علماء

لیکی چہ دہغے د گزونیو پہ بارہ کنب خہ حدیث نشته
 لیکن دا قاعدہ دہ دَ علمائو، چہ دَ مستحب نہ خوڪ فرض
 جو رکری۔ نو دہغے پریخودل واجب دی۔ نن صبا دارواج
 دے چہ پہ امام باندے پتکی پہ سرول ضروری گنری۔
 اونور مقتدیان ئے ہیخ پرواہ نکوی۔ او امام صاحب ئے ہم
 صرف مانخہ لہ پہ سروی، دا طریقہ بدعت دے۔ پتکے
 تولولہ مستحب دے او پہ عامو اوقاتو کنب نہ صرف دَ
 مانخہ دپارہ۔

کہ خوڪ دا حدیث پیش کوی نو دا باطل دے۔

علامہ نووی وائی دَ مستحب نہ فرض جو رول بنہ نہ
 دی۔ لکہ بعض ناپوہان دَ نوکونو پریکولو پہ بارہ کنب
 وائی داسے سنت دی۔ او بل وائی داسے سنت دی۔ حالانکہ دَ
 نوکونو پریکولو پہ بارہ کنب خاصہ طریقہ نہ دہ راغلی۔

۲۶- مَنْ قَصَّ أَظْفَارَهُ مُخَالِفًا لِمَ يَرَى فِي عَيْنَيْهِ رَمَدًا.

ترجمہ: خوڪ چہ نوکان ردو بدل پریکری، نو سترگے
 بہ ئے نہ خو ربیری۔

تشریح: دا حدیث ثابت نہ دے۔ بلکہ علماء وائی چہ
 دَ نوکونو پہ پریکولو کنب یو حدیث ہم نشته۔ یعنی چہ

پہ ہغے کنب ئے خاصہ طریقہ خودلے وی۔ لیکن دَ عامو
 احادیثونہ دا معلومہ دہ چہ دَ نوکانو پہ پریکولو کنب دَ
 بنی طرف نہ شروع پکاردہ۔

۲۷- قَالَ ﷺ: كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ إِلَّا بَدْعَةَ فِي عِبَادَةِ.

ترجمہ: ہر بدعت گمراہی دہ مگر کہ پہ عبادت
 کنب خوڪ بدعت کوی نو خیر دے۔

تشریح: دا حدیث ہغہ چا دَ خانہ جو رکری دے چہ دَ
 دین پہ ہیخ شعبہ ہغہ نہ پوہیری۔

قَالَ مُلَا عَلِيُّ الْقَارِي: فِي سَنَدِهِ كَذَابٌ مُتَّهَمٌ.

(دے حدیث پہ سند کنب ڊیر دروغن او تہمتیان راویان
 دی)۔

نبی ﷺ خو پہ عباداتو کنب دَ بدعت کولو نہ منع
 فرمایلے دہ۔ نو بیا ہغہ خپلہ خبرہ ولے رد کرہ؟ بلکہ دَ دین
 دشمنان چہ ہغوی دَ نبی ﷺ سرہ خان یو شان گنری۔
 ہغوی دہغہ پہ خبرہ کنب دا تعارض او تناقض پیدا کوی۔

دا قاعدہ نبی ﷺ فرمایلے دہ چہ:

كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ.

(ہر بدعت گمراہی دہ)۔ (مسلم)۔

دے کنب ہیخ استثناء نشته۔

(دا موجبہ کلیہ دہ او بدعت ئے نکرہ راور پے دہ)۔

ثوك چه بدعت پنخه قسمه كوى، هغوى دَ مصالحو
مرسلو او دَ بدعت فرق نه شى كوله۔ دة له پكار دى چه دَ
امام شاطبى (الاعتصام او الموافقات) او وگورى۔ او كه نه
وى نوضياء النور دے او وگورى۔

۲۸- مَنْ سَمِيَ وَلَدَهُ مُحَمَّدًا أَوْ أَحْمَدًا كَانَ هُوَ وَأَبُوهُ فِي
الْجَنَّةِ وَفِي رِوَايَةٍ لَا يَدْخُلُ النَّارَ.

ترجمہ: نبی ﷺ وائی چه دَ چا ماشوم پیدا شو، او
نوم ئے ورله محمد یا احمد کیخودہ، نو هغه پلار او خوی
به جنت ته خى۔ او په بل روایت کنب دى چه دَ اور نه به بچ
وى۔

تشریح: مُلا على قارى دَ ابن قيم په حواله نقل
کوى چه د اتول دروغ دى۔

داسے نور احاديث هم شته، ليکن تولى دروغ دى۔ البته
دومره دہ چه هسے ترغيب راغله دے۔ او محمد او احمد او
د انبياؤ نومونه کیخودل پکار دى۔ او بنه نومونه ایخودل
پکار دى چه شرك پکنب نه وى۔

بعض خلق عبدالنبى، عبدالرسول، عبدالعلى، داتا،
پير بخش، عمر بخش، گنج بخش او داسے نور غير شرعى
نومونه گدى۔ حال دادے چه دا پيره گناه لرى۔

نبى ﷺ به چه دَ کوم سپرى نوم غلط واوریده نو
بدلولو به ئے۔ ليکن دَ نوم په سبب انسان جنت ته نشى
تله۔ جنت دَ الله په توفيق سره په ايمان او عمل صالح سره
ملا وپرى۔

۲۹- أَحَادِيثُ الْأَبْدَالِ وَالنُّجَبَاءِ وَالنَّقَبَاءِ وَالْأَقْطَابِ بَاطِلَةٌ إِلَّا
أَنَّ وَرَدَ حَدِيثٌ ضَعِيفٌ فِي الْأَبْدَالِ أَنَّهُمْ بِالشَّامِ كُلَّمَا مَاتَ رَجُلٌ
مِنْهُمْ أَبْدَلَ اللَّهُ مَكَانَهُ آخَرَ.

ترجمہ: دَ قطبانو، غوثانو، نجيبانو او رجال الغيب
په باره کنب چه حدیثونه راغلی هغه تولى دروغ دى۔ مگر
يو حدیث دَ ابدالو په باره کنب راغله چه هغه هم ضعيف
او منقطع دے۔ لکه مسند احمد او وگورى۔

تشریح: ددے نه بعض خلق امداد غواړی۔ او وائی
چه حدیث کنب راغلی دى۔ نو علامه ابن قيم په (المنار
المنيف) کنب دا حدیثونه موضوعی گرزولى دى۔ او ملا
على قارى هم دَ هغه تبعیت کرے دے۔

۳۰- إِذَا مَرَّ الْعَالِمُ أَوْ الْمُتَعَلِّمُ عَلَى قَرْيَةٍ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَرْفَعُ
الْعَذَابَ عَنْ مَقْبَرَةِ تِلْكَ الْقَرْيَةِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا.
قَالَ السُّيُوطِيُّ لَا أَصْلَ لَهُ.

ترجمہ : کله چہ عالم یا طالب العلم پہ یو کلی ور
تیرشی، نو الله تعالیٰ د دغه کلی د مقبرے نه خلویبنت
ورخے عذاب پورته کوی۔

تشریح : دا بے بنیادہ حدیث دے۔ دا خبرہ صحیح ده
چہ د علم او علماؤ او طلباؤ دیر فضیلت دے لیکن د خان نہ
ورلہ حدیثونہ جو پول ہم نہ دی پکار بلکہ صحیح
حدیثونہ دیر دی۔ زہ د بعض تبلیغ والونہ اورم، چہ گشت
پہ یو کلی اوشی، نو الله تعالیٰ خلویبنت ورخے رحمتونہ
رالیبری، او عذابونہ لرے کوی۔ شاید چہ دا ددے موضوعی
حدیث نہ اخستے شوم خبرہ وی۔ نو دا خبرہ بے بنیادہ او پہ
الله دروغ جو پول دی۔ او مُرَوِّجہ تبلیغ والا دیر داسے
حدیثونہ بیانوی کوم چہ خالص دروغ او دکوسلے دی۔ پہ
دوی کنبے بے تحقیقہ، بے بنیادہ خبرے دیرے زیاتے دی۔
بلکہ موضوعات او منگرت حدیثونہ ہم دوی راتاؤ
کرل۔

۳۱- تَفَكَّرْ سَاعَةً خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةً.

ترجمہ : یوساعت فکر کول د شپیتو کالو د عبادت نہ
بہتردی۔

تشریح : دا قول د صوفیانو دے۔ او حدیث نہ دے۔ د الله
پہ نعمتونو او قدرتونو کنب فکر کول دیر بنہ شے دے۔ الله
ہم دے طرف تہ ترغیب ور کرے۔ لیکن بعض خلق داسے
وائی چہ د دین پہ فکر کنب ناستہ د شپیتو کالو د عبادت
نہ بہتردی۔

نو اول خودا حدیث ثابت نہ دے۔ او کہ ثابت شی نو بیا
لے دا معنی نہ دے۔

۳۲. قَالَ ﷺ: تَرَكَ الْعِشَاءَ مَهْرَمَةً.

ترجمہ : د ماہنام روتی نہ خورل سرے بو دا کوی۔

تشریح : دا حدیث ثابت نہ دے۔ ترمذی ددے پشان یو
بل حدیث راورے۔ لیکن ہغہ ورتہ منکر وئیلی دی۔ نو
داسے تشدد او تعمق نہ دی کول پکار۔ چہ خامخا د ماہنام
روتی بہ خوری، او کہ وے نہ خورلہ، نو گنے د سنت نہ بہ
خلاف راشی۔ لیکن طبیبانو دا خبرہ کرے دہ چہ خہ نہ خہ
خورل او مازیگر وختی خورل صحت لہ بنہ دی۔

۳۳- حَدِيثُ تَسْلِيمِ الْغَزَالَةِ اشْتَهَرَ عَلَى الْأَلْسِنَةِ وَفِي الْمَدَائِحِ النَّبَوِيَّةِ قَالَ ابْنُ كَثِيرٍ وَلَيْسَ لَهُ أَصْلٌ وَمَنْ نَسَبَهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَدْ كَذَبَ.

ترجمہ : خلق وائی چہ نبی ﷺ یوہ ہوسے ولیدہ چہ بنکاری نیولے وہ۔ ہغے پہ نبی ﷺ سلام واچول، او دا ئے اووئیل چہ زما بچی وپی دی، ما پریدہ، زہ بہ بیا راشم، تر آخرہ پورے۔

تشریح : دا حدیث بے اصلہ دے او خوک ئے چہ رسول اللہ ﷺ تہ نسبت کوی ہغہ دروغرن دے۔

د نبی ﷺ معجزے دزر ونہ ہم پیرے دی لکہ علامہ ابن تیمیہ پہ (الفرقان) کنبں ورتہ اشارہ کرے دہ۔
نو واعظان ہغہ ولے نہ ذکر کوی چہ دا بے بنیادہ خبرے پہ خلقو کنبں خوروی۔

۳۴- سَيْنُ بِلَالٍ عِنْدَ اللَّهِ شَيْنٌ.

قَالَ ابْنُ كَثِيرٍ لَيْسَ لَهُ أَصْلٌ.

ترجمہ : نبی ﷺ فرمائی: د بلالؓ سین داسے دے لکہ چہ دے شین وائی۔

تشریح : یعنی خلق وائی چہ بلالؓ (اشہد) کنبں

شین نشو وئیلے۔ نو (اسہد) بہ ئے ویلو پہ سین سرہ۔ نو صحابہ و منع کرو چہ اذان مکوہ۔ بیا جبریل علیہ السلام راغے، اووے فرماییل چہ نن برہ (پاس) اذان نہ دے اوریدلے شوے۔ دا ولے، نو دا عرض اوشو، نو ہغہ و فرماییل چہ دا د بلال سین پہ شان د شین دے۔ او اذان بہ ہم دے کوی۔

دا ہسے بے اصلہ خبرہ دہ حکہ چہ بلالؓ خو یواخے مؤذن نہ وو۔ بلکہ د رسول اللہ ﷺ مؤذنین اووہ کسان وو۔

۳۵- حَدِيثُ: رُجُوعِ بِلَالٍ وَارْتِجَاجِ الْمَدِينَةِ وَبُكَاءِ النَّاسِ.

ترجمہ : چہ بلالؓ د نبی ﷺ د وفات نہ روستہ مدینے منورے تہ راغے او اذان ئے وکرو۔ او مدینہ و خوزیدلہ۔ او خلق تول پہ ژرا شو۔

تشریح : دا حدیث باطل دے۔ ثابت نہ دے۔

۳۶- الْأَرْضُ سَبْعٌ فِي كُلِّ أَرْضٍ نَبِيٌّ كُنَيْتُكُمْ يُرْوَى عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ.

ترجمہ : اووہ زمکے دی او پہ ہرہ زمکہ کنبں پیغمبر

دے لکہ بھر دنیا کنبں چہ خنگہ نبی وی -

تشریح : د احديث نبی ﷺ نہ دے وئیلے او خلق
ابن عباسؓ ته نسبت کوی۔ لیکن دا هم دروغ دی۔ بلکہ
صحيح خبره داده چه زمکه اووه دی لیکن د یو بل سر
نبتے دی لکه د پیاز د پوستکی پشان -
(ترمذی کتاب التفسیر سورة الطلاق).

د احديث قصه گو ملایان دیر اوروی -

۳۷- اَنَا مِنَ اللَّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ مِنِّي.

قَالَ الْعَسْقَلَانِيُّ: إِنَّهُ كَذَّبَ مُخْتَلِقٌ.

ترجمہ : زہ د الله نہ یم او مؤمنان زما نہ دی۔

تشریح : د خبره خلق نبی ﷺ ته منسوب کوی حال
دادے چه دا خہ مهمل کلام او شرکی خبره ده۔ لکه خلق
وائی دا دنیا دده دمخ نہ پیدا ده۔ دا غلطه خبره ده۔ علما
وائی دا دروغ دی۔ دا دبریلیانو جوړ کرے حدیث دی۔

۳۸- اِنَّ الْوَرْدَ خُلِقَ مِنْ عَرَقِ النَّبِيِّ اَوْ مِنْ عَرَقِ الْبُرَاقِ.

ترجمہ : گلاب د نبی ﷺ د خولے مبارکے یا د هغه
بُرَاق د خولو نه پیدا شوے دی۔ دا چتی خبره ده دروغ دی۔

تشریح : ددے نه دا معلومیری چه گلاب د نبی ﷺ

د زمانے نه مخکنبں نه وؤ۔ او حال دا دے چه قرآن کنبں الله
ورته اشاره کرے ده، په سورة رحمن کنبں ﴿ فکانت وردة
کالدهان ﴾ نو معلومه شوه چه گلاب مخکنبں زمانه کنبں
هم وؤ۔ نو بیا خنگه د نبی ﷺ د خولے نه پیدا شو۔ د
گلاب په باره کنبں تول احاديث موضوعی دی -

۳۹- حُبُّ الْوَطَنِ مِنَ الْإِيمَانِ :

ترجمہ : د وطن سره مینه کول د ایمان حصه ده۔

تشریح : دا د خان نه جوړ شوه حدیث دی۔ دا غلطه

خبره ده حکه چه کافران هم د خپل وطن سره مینه کوی
۔ بلکه ایمان والو لره د الله د دین سره مینه پکارده، او خپل
ملك او وطن پرېخودل پکار دی۔ كما فعله الصحابة۔ د
اچرته د فاسدو خلقو حدیث دی۔

۴۰- اَلشَّيْخُ فِي قَوْمِهِ كَالنَّبِيِّ فِي أُمَّتِهِ : مَوْضُوعٌ .

ترجمہ : پیر په یو قوم کنبں داسے دی لکه پیغمبر په

خپل امت کنبں۔

تشریح : نن صبا اکثر پیران تګان او ګنر کپان دی، د

خلقو عقائد ئے خراب کرل، خلق ئے د صحیح دین نه

محرومه ساتل دی۔ نو دوی خنگه د پیغمبر سره مشابه

کرمے شی؟ دا تشبیه صحیح نئ ده - دَ سوء ادب نه خالی نه ده - اوکه خوک اووائی چه بل روایت کنبس راغلی دی - چه :
 ۴۱ - عُلَمَاءُ أُمَّتِي كَأَنْبِيَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ .
 إِنَّهُ مَوْضُوعٌ بِلِ الصَّحِيحِ الْعُلَمَاءُ وَرَقَّةُ الْأَنْبِيَاءِ .

ترجمه : زما دامت علماء د بنی اسرائیلو د پیغمبرانو پشان دی -

تشریح : دا حدیث هم موضوعی دے -

بلکه صحیح داسے ده چه علماء د انبیاء وارثان دی - د پیغمبر دومره سپکاوی کول گناه ده، چه ملیان دهغه سره برابر وے -

۴۲ - مَنْ بَشَرَنِي بِخُرُوجِ صَفَرٍ بَشَرْتُهُ بِالْحَبَةِ .

ترجمه : نبی ﷺ وائی، چاچه ماله زیرے د صفرے د میاشته د وتلو راکرو، نوزة به ورله د جنت زیرے ورکرم -

تشریح : دا حدیث ے بنیاده دے، او مشرکانو جاہلانو د خانہ جوړ کرمے دے، دوی د صفر د میاشته نه ویریری چه دے کنبس دیوان راکوزیری ما بنام بهرته مه وزی، اوکله چه صفره اووخی نوکتوی ورپسے هاته کړی - اوکور ورپسے پاک جاروکړی وغیره نور رسمونه، دا د عربو جاہلانو کار

هم وؤ - او هغوی به دا میاشت سپیره گنرله - نو شریعت ورله نوم صفر المظفر، سره کیخوده یعنی د کامیابی میاشت، او د سپیره والی میاشت نه ده، بلکه سپیره والی د انسان د عمل په وجه راخی نئ د میاشتو ورخو په وجه -

۴۳ - يَوْمُ الْأَرْبَعَاءِ يَوْمٌ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ .

ترجمه : د چارشنپه ورخ سپیره ده - دا حدیث نهایت ضعیف دے -

تشریح : خلق اکثر ورخوته د سپیره والی او نیک بختی نسبتونه کوی - حال دادے چه دا خو د الله په اختیار کنبس دی - بعض بنخے وائی چه د جمعه په ورخ جامه وینخل یا سروینخل بنه نئ دی، او بعض پکنس لا داهم وائی چه د جمعه په ورخ غسل نئ وزی - دا د شیطان لویه وسوسه ده - حکه چه نبی ﷺ په غسل باندے حکم کرمے دے د جمعه په ورخ - او دوی وائی چه غسل نئ وزی - دا د صحیح صریح حدیث مقابله ده، اعاذنا الله - نو بدفالی نیول لویه گناه ده -

۴۴ - يَوْمُ الْقَوْمِ أَحْسَنُهُمْ وَجْهًا .

ترجمه : امامت به هغه خوک کوی چه مخ بنائسته

لری۔

تشریح : داموضوعی روایت دے۔ بلکہ صحیح حدیث کتب د علم او قرائت او ہجرت او مشروالی او ذکر والا لحاظ راغلی دے۔ او بعض خلق تعمق کوی ددے حدیث نہ روستو نورے خبرے کوی وائی چہ خوگ بنائستہ مخ والا وی یا دوه بنخو والا وی وغیرہ، نو ہغہ د امامت حقدار وی۔ داتولے بے فائدے او د خانہ جوڑ شوی مسئلے دی۔ چہ د حنفی فقہاؤ پہ کتابونو کنبے ذکر شوی دی۔ پہ دے باندمے ہیخ دلیل نشته، دا قسم خرافات او بے بنیادہ مسئلے پہ حنفی فقہ کنبں ډیر زیات دی۔

۴۵ - اَلنَّظْرُ اِلَى الْوَجْهِ الْجَمِيْلِ عِبَادَةٌ.

ترجمہ : بنائستہ مخ تہ کتل عبادت دے۔
هَذَا كِذْبٌ بَاطِلٌ .

تشریح : دا دروغ او باطلہ خبرہ دے۔ فاسقان خلق خو ہسے ہم د پردوزانہ و نہ مخ نہ اروی، او کہ دا حدیث ہ واری نو صوفیان بہ ہم پہ لعنت شی، لکہ بعض پیران دے لعنت اختہ شویدی، لکہ علامہ ابن الجوزی پہ تلبیس ابلیس کنبں نقل کپی دی چہ ډیر صوفیان او پیران

وادہ نہ کوی، د حلالو زنانو نہ خان ساتی، نو شیطان د بنائستہ ہلکانو سرہ د دوی عشق او محبت پیدا کوی۔ او پہ دے بارہ کنبے ئے ډیر واقعات نقل کپی دی۔ نو دے نہ معلومہ شوه چہ خوگ حلال شے پریدی نو ہغہ بہ پہ حرامو کنبں واقع کپری۔ او بیا د ظلم د پاسہ د ظلم خبرہ دادہ چہ کوی بہ گناہ او جوړوی بہ ورلہ حدیث۔

۴۶ - مَنْ رَفَعَ يَدَيْهِ فَلَا صَلَوةَ لَهُ.

ترجمہ : چا چہ پہ مانخہ کنبں رفع الیدین او کپل، نو د ہغہ مونخ نہ کپری۔

تشریح : دا حدیث چا د خانہ جوڑ کرے دے۔ دارنگہ تہول ہغہ حدیثونہ چہ پہ ہغے کنبں پہ مانخہ کنبں د رفع الیدین نہ منع راغلی وی، ہغہ تہول دروغ دی۔

حکہ چہ پہ مانخہ د رکوع کولو پہ وخت او د رکوع نہ د را اوچتیدلو پہ وخت او دریم رکعت تہ د پاسیدلو پہ وخت رفع الیدین کول (خپل دواړہ لاسونہ اوچتول) پہ صحیح احادیثو کنبں ثابت دی۔ د تہولو محدثینو پہ اتفاق سرہ ثابت دی۔ بلکہ محدثینو فرمائیلی دی چہ د رفع الیدین احادیث متواتر دی۔ او د متواتر نہ انکار کول کفر

دے۔ لہذا پہ مانخہ کنبں رفع الیدین کول مسنون مستحب عمل دے۔ لس نیکی پرے ملاویہری۔ مک بعض خلقو د تعصب د وجے نہ ددے د نہ کولو پہ بارہ کنب دغہ مذکورہ دروغن حدیث جوہ کرے دے۔

د مسئلے د تفصیل پارہ (فتاویٰ الدین الخالص، الحق الصریح جلد ۱۰ ۱۰۰ اور ۱۰۱)۔

۴۷- مَنْ زَارَنِي وَزَارَ أَبِي إِبْرَاهِيمَ فِي عَامٍ وَاحِدٍ دَخَلَ الْجَنَّةَ مَوْضُوعٌ بَاطِلٌ .

ترجمہ: نبی ﷺ وائی چا چہ زما او د ابراہیم علیہ السلام پہ یو کال کنبں زیارت او کرو۔ نو دے جنتی دے۔

تشریح: د زیارت متعلق بحث مخکنب تیر شوی دے۔ لیکن دا حدیث باطل او موضوعی دے۔

۴۸- مَنْ أَكَلَ مَعَ مَغْفُورٍ غُفِرَ لَهُ. مَوْضُوعٌ كِذْبٌ.

ترجمہ: چا چہ د بخنبے شوی سپری سرہ خورال او کرو نو ہغہ بہ ہم و بخنبے شی۔

تشریح: دا حدیث دروغ دی اوسو چہ دروغ دی، حکا چہ د انبیاء سرہ منافقانو او کفرانو ہم روتی خورلے دے۔ نو ہغہ بہ ہم بخنبے کیہری؟ دا قسم حدیثونہ خلقو

پیرانو او خیلو مشرانو پہ بارہ کنبں جوہ کپی دی۔ او دا د ہغہ چا خبرے دی چہ ہغوی د اسلام د اصولو او بنیادی خبرونہ نا خبرہ دی۔ ہغہ دا چہ پہ اسلام کنبں د نجات د پارہ صحیح ایمان او عمل صالح شرط دے۔ پہ خپلہ باندے د ایمان او عمل صالح د مسائلو نہ خان نہ خبرول او د بل چا پہ اوگو باندے میاشت لیدل د عقل او شعور والو طریقہ نہ دے۔ اعاذنا الله من التعمق۔

۴۹- مَنْ اِكْتَحَلَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ بِالْاِثْمِ لَمْ تَرْمَدْ عَيْنَاهُ اَبَدًا.

ترجمہ: چا چہ د عاشورے پہ ورخ رانجہ ولگول، نو سترگے بہ ئے چخنے نشی۔

تشریح: د عاشورے پہ بارہ کنبں شیعہ گانو او بعض غلاتو (افراطی) مسلمانانو د خانہ حدیثونہ جوہ کپی دی۔ ہغہ تپول غلط دی۔ صرف د روڑے پہ بارہ کنبں چہ کوم احادیث راغلی دی ہغہ صحیح ثابت دی۔ او یو حدیث چہ ہغہ انتہائی دیر ضعیف دے چہ ہغہ پہ خپل اہل او عیال باندے د فراخی راوستلو پہ بارہ کنبں دے پہ دے میاشت کنبے۔

لیکن دے بارہ کنبں ہم علماؤ وئیلی دی چہ دا حدیث

یا موضوعی دے اویا نہایت ضعیف دے۔

۵۰- مَسْحُ الرَّقْبَةِ أَمَانٌ مِنَ الْغُلِّ .

ترجمہ: دَخْتِ مَسْحِ كَوْلِ پِه اودس کنبس دا دَ طوق نہ امان دے۔

تشریح: دَخْتِ مَسْحِ كَوْلِ پِه بارہ کنبس ہیخ حدیث ثابت نہ دے۔ پِه دے باندے بارہ کنبس چہ کوم درے روایتونو نہ راغلی دی، پِه ہغے کنبس یو ہم ثابت نہ دے، درے وارہ سخت ضعیف دی۔ او پِه ضعیف حدیث باندے مستحب ہم نہ ثابتیری۔ دے وجہ نہ پِه اوداسے کنبس خت مسح نشہ۔ بعض خلق پِه کنبس لا مرئ ہم مسح کوی۔ دا ہم بدعت دے۔

۵۱- قِرَاءَةُ سُورَةِ الْقَلْقَلِ أَمَانٌ مِنَ الْفَقْرِ .

ترجمہ: دَ هغہ سورتونو لوستل دَ کو موپہ اول کنبس چہ (قل) راخی، دَ فقر او نیستی نہ دَ خلاصیدو سبب دے۔ او ہغہ پنخہ سورتونہ دی، الجن، الکافرون، الاخلاص، المعوذتین۔

تشریح: دا حدیث باطل دے۔ اگرکہ پِه قرآن کریم کنبس اللہ تعالیٰ برکات ایخی دی دَ ہر خہ دپارہ۔ لیکن دَ خانہ

داسے خبرہ کول ناجائز دی، شریعت دا قسم خبرے نہ خوبنوی۔

۵۲- ملا علی قاری او ابن قیم خہ قواعد کلیہ ذکر کپی دی، زہ ہم بعض دلتہ لیکم۔

لَا يَصِحُّ تَعْيُنُ قَبْرِ نَبِيِّ غَيْرِ نَبِيِّنَا عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَّا أَنْ يُرَاهِمِمْ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي تِلْكَ الْقَرْيَةِ وَلَا يُدْرَى مَكَانَهُ .

ہر ہغہ حدیث چہ دَ انبیاء دَ قبرونو دَ تعین پِه بارہ کنبس وی ہغہ بہ دروغ وی۔ لکہ خلق وائی چہ دَ نوح علیہ السلام قبر دَ لبنان پِه غر کنبس دے۔ دا دروغ دی۔ اللہ دَ ہغوی قبرونہ پتہ کپی دی چہ خوک ترے چرتہ عیدگاہ او میلہ جوپہ نکپی۔ لکہ دَ اولیاء پِه قبرونو چہ خنگہ عرسونہ او میلے تیلے کیری۔

۵۳- دَ ابوبکر* او عمر* او علی* دَ میلادونو پِه بارہ کنبس ہیخ حدیث نشہ۔

او کچرتہ وی ہغہ تول غلط دی او دَ نبی ﷺ میلاد مناوول (نمانخل) ہم بدعت او ناروا دے۔ خکہ چہ حدیث کنبس نشہ صحابو نہ دے کرے۔ بلکہ نبی ﷺ دَ ربیع الاول پِه (۲) تاریخ وفات شومے دے لکہ پِه اتقان، خازن کنبس

د سعید ابن جبیرؓ نہ منقول دی۔ او خلق پہ دولسمہ میلاد اوخیراتونہ کوی۔ داتول رسمونہ دی، چہ ددے نہ خان ساتل ضروری دی۔

۵۵ - وَمِنْ هَذَا حَدِيثٍ أَنَّ قَافِ جَبَلٍ مِنْ زُمْرَةِ خَضْرَاءَ مُحِيطٌ بِالدُّنْيَا .

ترجمہ: او د احادیث موضوعہ نہ داہم دہ چہ قاف یو گردے د زمردوہ او د دنیا نہ ئے احاطہ کرے دہ۔

تشریح: دا د خلقو خبرے دی، پہ صحیح روایت کنیں ددے خہ ذکر نشتہ، او کچرتہ وے، نو اللہ بہ پہ قرآن کریم کنیں د دلیل پہ خائے ذکر کرے وے۔ لکہ خرنگہ ئے چہ نور دلیونہ ذکر کری دی۔

۵۶ - وَمِنْ هَذَا أَنَّ الْأَرْضَ عَلَى صَخْرَةٍ وَ الصَّخْرَةُ عَلَى قَرْنِ الثَّوْرِ فَإِذَا حَرَكَ الثَّوْرُ قَرْنَهُ تَحَرَّكَتِ الصَّخْرَةُ .

ترجمہ: دا ہم بے بنیادہ حدیث دے چہ زمکہ د غوئی پہ خکر تینگہ دہ، او زلزله د ہغہ خکر د وجے نہ کیہی۔

تشریح: دا د بکو اسیانو او قیصہ گو ملیانو واعظانو قیصے دی پہ حدیث کنیں ورلہ ہیخ اصل نشتہ۔ بلکہ اللہ تعالیٰ پہ قرآن کنیں وائی چہ آسمان او زمکہ زما پہ لاس

کنیں دی۔ نور چاتہ مے خہ پکبن نہ دی ورکری۔ یعنی اختیارات مے چاتہ نہ دی سپارلی۔ دے مخلوق د اللہ ہر صفت بل چاتہ ورکروتردی چہ غوئے ئے د اللہ سرہ شریک کرو۔ لکہ یہودیان او ہندوان داسے کوی۔ داروایت ہم کوم یہودی یا ہندو د خانہ جو رکھے دے۔

۵۷ - حَدِيثٌ : مِقْدَارِ الدُّنْيَا وَ أَنَّهَا سَبْعَةُ آلَافِ سَنَةٍ .

ترجمہ: دا حدیث بے بنیادہ او د خانہ جو رکھوے دے چہ د دنیا عمر اووہ زرہ کالہ دے۔

تشریح: داروایت یہودیانو جو رکھدے۔ خکہ ابن قیمؒ فرمائی چہ مونہ پہ اووہ زرم کال کنیں یو، پس ہر چاتہ بہ داپتہ ولگی چہ قیامت تہ دوہ سوہ یو پنخوس (۲۵۱) کالہ پاتے دی۔ او زوہ وائی چہ پہ اووم زرم کال باندمے نہہ کم خلور سوہ کالہ زیات اوشو۔ نو قیامت خو تراوسہ رانغے۔ نو معلومہ شوہ چہ داروایت غلط دے۔

لیکن یاد ساتی! د قیامت علامات موجود شوی دی بیا ابن قیمؒ او ملا علی قاریؒ فرمائی، چہ بعض جاہلان وائی چہ نبی ﷺ تہ د قیامت علم وو۔ لیکن تواضعائے وئیلی دی چہ ماتہ پتہ نشتہ د قیامت، دا دروغ دی۔ او

پیغمبر ﷺ چرتہ دروغ نہ وائی۔ او دروغو تہ خوک
تواضع نہ وائی۔ د قیامت علم صرف یو الله سرہ دے۔

۵۸- وَمِنْهَا صَلَوَاتُ الْاَيَّامِ وَاللَّيَالِي كَصَلْوَةِ يَوْمِ الْاَحَدِ وَلَيْلَةِ
الْاِثْنَيْنِ وَيَوْمِ الْاِثْنَيْنِ وَلَيْلَةِ الْاَثْنَاءِ وَيَوْمِهَا وَلَيْلَةِ الْارْبَعَاءِ وَيَوْمِ
الْخَمِيسِ وَلَيْلَةِ الْجُمُعَةِ وَيَوْمِهَا اِلَى آخِرِ الْاَسْبُوعِ.

ترجمہ: د شیپو او د وروحو د نفلونو پہ بارہ کنبں بعض
خلقو شہ حدیثونہ جو رکری دی۔ مثلاً د خالی پہ ورخ د
نفلونو، د گل پہ شپہ او ورخ کنبں د نفلونو، د منگل (سے
شنبے) پہ شپہ او ددے پہ ورخ کنبں د نفلونو، د چار شنبے پہ
شپہ او د زیارت پہ ورخ او د جمعے پہ شپہ او ورخ کنبں د
نفلونو د فضیلت پہ بارہ کنبں کوم فضائل راغلی دی۔ چہ
چا دا نفل او کرل نودومرہ ثواب بہ ئے وشی۔

د اتول موضوعی او د خانہ جو رکری شوی روایتونہ دی۔ پہ
هیخ صحیح حدیث کنبں ددے ثبوت نشته۔

۵۹- صَلَوَةُ الرَّغَائِبِ وَصَلْوَةُ رَجَبٍ وَصَوْمُهَا.

ترجمہ: مونخ د رغائب بدعت دے او مونخ د رجب
او دارنگہ د رجب د روزے پہ بارہ کنبں حدیث نشته۔

تشریح: مونخ د رغائب دا پخوا یو مونخ جو رکری شوی

وو۔ خو علماء ہغے تہ بدعت وائی (حککہ چہ د رسول الله
ﷺ نہ نہ دے ثابت) نو خلق ترے منع شول۔ کہ خوک
او وائی چہ مونخ خو عبادت دے دا چا منع کرے دے۔
خومرہ چہ کوی، او خنگہ ئے چہ کوی اختیار دے؟

نو مونخ وایو: مونخ عبادت دے۔ او عبادت بہ مونخ د
رسول الله ﷺ نہ زدہ کوو۔ نو ہغہ چہ چرتہ کرے وی، او
اجازت ئے ور کرے وی۔ نو ہغہ مونخ بہ عبادت وی، او کوم
مونخ چہ رسول الله ﷺ نہ دے کرے، او نہ ئے پرے امر کرے
وی، ہغہ بدعت دے۔

شیخ عبد القادر جیلانی پہ الغنیہ کنبں ڊیرے روژے او
مونخونہ د رجب بیان کرے دی۔ لیکن ہغہ غلط او باطل
حدیثونہ دی۔ ہغہ چونکہ صوفیانو تہ مائل وی۔ او
صوفیان د ضعیفو حدیثونو پہ بارہ کنبں تحقیق نہ کوی۔
۶۰- كُلُّ صَلْوَةٍ طَرَيْقُهَا يُخَالِفُ هَذِهِ الصَّلَوَاتِ الْمَعْرُوفَةَ اِلَّا
التَّسْبِيْحُ وَصَلْوَةُ الْحَاجَةِ قَبَاطِلٌ.

ترجمہ: ہر ہغہ مونخ چہ ہغہ ددے مشهورو
مونخونہ خلاف وی، سیوا د صلوة تسبیح او صلوة
حاجت نہ، نو ہغہ بہ باطل وی۔

ترجمہ: دَدالو، وریژو، کلولو (لوبیا، گُرخو) اور بانجیانو پہ بارہ کبیر راغلی حدیثونہ تول غلط دی۔
تشریح: دا قسم حدیثونہ خیتورو ملیانو اوبنی اسرائیلو جو رکری دی۔

۶۵ - مِنْهَا ذِكْرُ فَضَائِلِ السُّورِ مِثْلَ مَا فَعَلَهُ فِي تَفْسِيرِ التَّعَالِيِّ وَكَشَافِ الزَّمْخَشَرِيِّ.

ترجمہ: دَسورتونو دَ فضیلتونو پہ بارہ کبیر احادیث باطل دی۔

تشریح: دَبعض سورتونو فضیلت پہ احادیثو صحیحہ و کبیر راغلی دے۔ لیکن تفسیر ثعلبی کبیر او کشاف دَزَمخشری کبیر خہ احادیث دی چہ پہ اول او آخر دَ سورۃ کبیر ئے راوری دی، ہغہ تول موضوعی دی۔ دا قاعدہ یادہ لرہ۔

۶۶ - وَمِنَ الْقَوَاعِدِ الْكُلِّيَّةِ: أَنْ نَقَلَ الْأَحَادِيثَ النَّبَوِيَّةَ وَالْمَسَائِلَ الْفِقْهِيَّةَ وَالتَّفَاسِيرَ الْقُرْآنِيَّةَ لَا يَجُوزُ إِلَّا مِنَ الْكُتُبِ الْمْتَدَاوِلَةِ لِعَدَمِ الْإِعْتِمَادِ عَلَى غَيْرِهَا مِنْ وَضْعِ الزَّنَادِقَةِ وَالْحَاقِ الْمَلَا حِدَةَ بِخِلَافِ الْكُتُبِ الْمَحْفُوظَةِ.

ترجمہ: دلتہ قاعدہ کلیہ دہ ہغہ دا چہ حدیثونہ او

مسئلے او تفسیر دَ آیتونو بہ دَ مشهورو کتابونو نہ نقل کرلے شی حُککہ چہ پہ نورو کتابونو اعتماد نشتہ۔ شاید چہ زندیقانو او ملحدینو چرتہ دس پکبیر کرے وی حُککہ چہ مشهور کتابونہ خو دَ علماؤ یاد وی۔

تشریح: دا دیرہ بنکله قاعدہ دہ۔ مبتدعین اکثر خپل دلیلونہ دَ داسے کتابونو نہ پیش کوی چہ ہغہ ہیخو ک نہ پیژنی۔ لکہ وائی چہ (فتاوی نور الہدی) کبیر لیکلی دی۔ (چلپی) کبیر ئے لیکلی دی۔ (درۃ الناصحین) کبیر (مواعظ شریف) کبیر ئے لیکلی دی۔ (لمعات شریف) (مشکوٰۃ شریف) یوہ غیر مستند غوندے شرح دہ۔
 ۶۷ - أَحَادِيثُ الْعَقْلِ كُلُّهَا بَاطِلَةٌ:

ترجمہ: دَ عقل پہ بارہ کبیر راغلی حدیثونہ تول باطل دی۔

تشریح: لکہ خلق وائی اول اللہ تعالی عقل پیدا کرو بیا فلانکے شے۔ حال دا دے چہ صحیح حدیث کبیر داسے دی چہ اول اللہ قلم پیدا کرے دے۔ (مشکوٰۃ شریف)۔
 ۶۸ - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَيْسَ لِفَاسِقٍ غَيْبَةٌ. مَوْضُوعٌ.

ترجمہ: نبی ﷺ فرمائی: دَ فاسق سری غیبت جائز

دے۔

تشریح : علماء وائی چہ دا خبرہ مطلقاً نہ دہ، بلکہ ہفہ سہری غیبت منع نہ دے چہ ہنکارہ یو کار کوی۔ اوتہ ورلہ ہفہ ذکر کرے۔ لکہ یو سرے ہیرہ خروی، تہ وویاہ چہ فلانکے خو ہیرہ خروی۔ نو دا ناروانہ دی اونور غیبتونہ حرام دی اکثر خلق پہ دے وخت کنس پہ دے مرض کنس اختہ دی۔ او پہ دلیل کنس دا حدیث ذکر کوی، حالانکہ دا حدیث ثابت نہ دے۔ نو ددینہ خان ساتل پکار دی۔

۶۹- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلِيٌّ بَابُهَا.

ترجمہ : نبی ﷺ فرمائی چہ حہ د علم ہناریم او علیؑ نے دروازہ دہ۔

تشریح : دا حدیث باطل دے او شیعہ گانوجور کرے دے۔ یحیی بن معین او ابو حاتم ورتہ دروغن حدیث وئیلی دی۔

۷۰- إِنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ حَبْوًا.

ترجمہ : عبدالرحمن بن عوف رضی اللہ عنہ بہ دیرمال پہ وجہ جنت تہ پہ خرپوسو خرپوسو خئی۔

تشریح : دا حدیث بالکل غلط دے۔ بلکہ ہفہ بہ

عشرہ مبشرہ صحابہ و کنس دے۔ د ہفہ ہیر فضیلتونہ ہی۔ ہفہ خو اکثر مال د اللہ جل جلالہ پہ لارہ کنس لگولے۔

دا حدیث ما حکہ پہ دے کتاب کنس اولیکہ، چہ مولانا زکریا پہ خپل کتاب (فضائل صدقات) کنس راورے دے۔ او ہفہ پہ تولہ دنیا کنس خور ہیری۔

حالانکہ مولانا زکریا (د مروجہ تبلیغ مشر) لہ پکار وو، چہ ددے قسم بے بنیادہ حدیثونہ نے خان ساتل وے، او امت تہ نے صحیح حدیثونہ پیش کرے وی۔ حالانکہ پہ (فضائل اعمال) او (فضائل صدقات) کنس ہیرے بنیادہ، ضعیف او منگرت حدیثونہ او د شریعت خلاف خبرے لیکلے شوی دی۔ چہ پہ دے باندمے امت گمراہ کیری۔

نود داسے قسم روایتونہ خان ساتل پکار دی۔

۷۱- ثَلَاثَةٌ تَزِيدُ فِي الْبَصْرِ النَّظْرَةَ إِلَى الْخُضْرَةِ وَالْمَاءِ الْجَارِي وَالْوَجْهَ الْحَسَنَ. لَمْ يَقُلْهُ الرَّسُولُ ﷺ.

ترجمہ : د نبی ﷺ ارشاد دے چہ درمے خیزونہ نظر تیزی۔ شنوبوتوتہ کتل، روانو ابوتہ کتل، اونبائستہ مخ

تہ۔

تشریح : دا دَنبى ﷺ ارشاد نہ دے، بلکہ دا قسم خبرے دَ طبیبانو او تجربہ کارو خلقودی۔

دا حدیث دَ خلقو پہ خولہ کنبن ڊیر مشهور دے حُکَم ما تنبیہ ورکړه چه رسول الله ﷺ ته دَ بکو اس اوے فائدے خبرے نسبت کول سخته گناه او غلط کار دے۔

۷۲- مَنِ اشْتَرَى دِيكَا اَبَيْضَ لَمْ يَقْرُبْهُ شَيْطَانٌ وَلَا سِحْرٌ.

ترجمہ : چا چه سپین چرگ واخسته، نوشیطان او جادو به ورته نہ نزدے کیڑی۔

تشریح : دا چاهسے دَ گپ خبره کرے ده۔ رسول الله ﷺ ددے قسم خبرو نه بيزاره دے۔ بلکہ علماء وائی چه دَ چرگ په فضیلت کنبن سوا دَ یو حدیث نه هیخ نه دی ثابت، او هغه یو حدیث دادے: (چه دَ چرگ آواز واورئ نو دَ الله تعالی نه دَ هغه دَ فضل سوال کوئ)۔

ددے یو حدیث نه علاوه چه خوك دَ چرگ په باره هر قسم روایت بیانوی، نو هغه به غلط وی۔

۷۳- كُلُّ حَدِيثٍ فِي ذَمِّ الْوَلِيدِ وَمَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ فَهُوَ

بَاطِلٌ.

ترجمہ : هر هغه حدیث چه په مذمت او بدی دَ ولید

او مروان کنبن وی، نو هغه به باطل وی۔

تشریح : بعضِ خلق وائی چه ولید دَ فرعون نوم رو نو دا ایخودل گناه ده۔ دا خبره به بنیاده ده۔ دارنگه هغه خلق چه دَ صحابه و دشمنان دی هغوی دَ مروان پسے ډیرے خبرے جوړے کړیدی۔ لیکن هر تاریخ کنبن غلطی او تعصب شته۔ یو درے تاریخونه دی چه هغه ډیر بنه دی۔

۱- العواصم من القواصم -

۲- منهاج السنة النبویة -

۳- تاریخ الطبری -

۷۴- كُلُّ حَدِيثٍ فِي ذَمِّ يَزِيدَ وَمُعَاوِيَةَ فَهُوَ بَاطِلٌ.

ترجمہ : هر هغه حدیث چه په ذم او بدی دَ معاویه او یزید کنبن وی هغه به باطل وی۔

تشریح : معاویه رضی الله عنه دَ رسول الله ﷺ جلیل القدر صحابی دے او دا صحابی دَ شیعہ گانو او روافضو دشمن دے۔

او یزید دَ معاویه رضی الله عنه خوئے دے۔

په بعضِ اهل سنتو مسلمانانو کنبن هم دَ شیعہ گانو عادت راغله دے، هغه دا چه خپلو بچوله معاویه او یزید

نوم نہ پردی، ددے نہ سخت نفرت کوی۔ بلکہ دا د دوی بہ
نیز کنخل وی۔ چہ دیزید خوہ۔

۷۵- كُلُّ حَدِيثٍ فِي دَمِ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ وَعَمْرٍو بْنِ
الْعَاصِ فَهُوَ بَاطِلٌ بِلَا شَكِّ لِحِلَالَةِ قَدْرِهِمَا .

ترجمہ : ہر ہغہ حدیث چہ د ابو موسی الاشعریٰ اور
عمرو بن العاص د مذمت او بدیٰ پہ بارہ کنبں وی نو ہغہ
بہ باطل وی۔ حُکھ چہ دا صحابہ کرام رضی اللہ عنہم لوئے
شان لری۔ او د صحابہ و دشمنان ڀیردی، حُکھ میوہ دارہ
ونہ خلق پہ گتہو ولی۔

۷۶- قَالَ عُمَرُ: أَمَا وَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّكَ حَجَرٌ وَلَوْلَا أَنِّي
رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُقْبِلُكَ مَا قَبَلْتُكَ، وَفِي رِوَايَةٍ إِنَّكَ حَجَرٌ لَا
تَنْفَعُ وَلَا تَضُرُّ. (متفق عليه)

ترجمہ : د عمر حجرا سود خکل کرو۔ او دائے و فرمایل
چہ ماتہ پتہ دہ چہ تہ کانرے ئے۔ نہ چاتہ فائدہ ورکولے شے
اونہ نقصان۔ لیکن د رسول اللہ ﷺ عمل دے حُکھ ما
او کرو۔

تشریح : د عمر دا خبرہ ددے دپارہ کرے وہ پہ موسم د
حج کنبں چہ خلقو کنبں د شرک عقیدہ خورہ نشی پہ سبب

د حجرا سود سرہ۔ حُکھ چہ خلق بہ وائی چہ حجرا سود
بنکلول جائز دی۔ نومونر بہ د باباگانو گتے او جاروگانے پہ
خان راکارو۔ نو عمر رضی اللہ عنہ د خلقو دا غلط گمان
ختم کرو۔ دا صحیح روایت دے تردے خائے پورے۔

ددے نہ روستو چا غلطہ خبرہ د خانہ ورسرہ یو خائے
کرے دہ۔ چہ ہر کلہ عمر رضی اللہ عنہ مذکورہ خبرہ
اوکرہ، نو علی عمر تہ جواب ورکرو۔ او وے فرمایل چہ ولے
حجرا سود ضرر او نفع نشی ورکولے؟ دا بہ قیامت کنبں
راشی او گواہی بہ ورکوی پہ ہغہ کسانو چا چہ بنکل
کرے وی۔

داروستنیٰ خبرہ د علیٰ موضوعی دہ، مشرکانو د
خپل شرک ثابتولو دپارہ خان تہ لارہ پرانستے دہ۔

مطلب دا چہ علی رضی اللہ عنہ تہ چہ چا دغہ خبرہ
منسوب کرے دے، نو دا نسبت ہغہ تہ کول غلط دی،
ہغہ نہ دغہ جملہ نہ ثابتہ۔

وما علينا الا البلاغ

کتبہ ابو محمد امین اللہ البشاوری۔

ضمیمہ

دے خائے پورے رسالہ (موضوعی حدیثونہ) سرہ
ترجمے او تشریح نہ پورہ شو۔
د فائدے د زیاتوالی د پارہ د شیخ ابو محمد امین البشاوری حفظہ اللہ پہ تصحیح او نظر ثانی سرہ ددے
تکمیل او اضافہ کیری، او د موضوعی حدیثونو تعداد
سلو (۱۰۰) پورے رسیپی۔

اضافہ از

ابو سلمان حضرت محمد غفر الله له

۷۷ - اَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ، لَا نَبِيَّ بَعْدِي، إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ.

ترجمہ: زہ د تہولو انبیاء نہ آخری نبی یم، مانہ پس
بل پیغمبر نشتہ، مگر کہ اللہ ئے او غواپی۔

تشریح: دا حدیث چا د خانہ جوہ کرے دے۔ حکم پہ
دے کتب دا خبرہ کول چہ (کہ اللہ او غواپی) د ختم نبوت د
عقیدے خلاف خبرہ دے۔ د تمام امت پہ دے اتفاق دے چہ د
نبی کریم ﷺ نہ روستو بل ہیخ نبی نہ راحی۔ اللہ تعالیٰ
پہ دہ باندم د انبیاء کرامو سلسلہ بندہ کرے دے۔ مذکورہ
حدیث د استثناء پہ لحاظ سرہ د خانہ جوہ شومے دے۔ او
صرف دا الفاظ ثابت دی چہ (انا خاتم النبیین، لا نبی
بعدی)۔ لیکن ددے نہ پس الفاظ ثابت نہ دی۔ بلکہ چا د
خانہ جوہ کرپی دی۔

امام سیوطی فرمائی: دا استثناء موضوع دے۔ امام
شوکانی فرمائی: دا استثناء کوم زندقہ د خانہ جوہ
کریدہ۔

(الموضوعات لابن الجوزی: ۲۷۹/۱، الفوائد المجموعه، ص
: ۳۲۰، للشوکانی).

۷۸ - مَنْ عَشِقَ فَعَفَّ فَكَمَّ فَمَاتَ مَاتَ شَهِيدًا.

ترجمہ: خوک چہ عاشق شو او خان ئے پاکدامن اوساتہ او عشق ئے پتہ کرو او مر شو، نو دے شہید دے۔

تشریح: دا حدیث ے بنیادہ دے۔ حکہ ددے حدیث نہ د عشق فضیلت معلومیری حالانکہ عشق یوہ بیماری دے۔ ددے خبرے نسبت رسول اللہ ﷺ تہ کول جائز نہ دی۔

(ضعیف الجامع الصغیر: ۵۶۹۷)۔

۷۹ - مَنْ قَلَّدَ عَالِمًا لَقِيَ اللَّهَ سَالِمًا.

ترجمہ: چا چہ دیو عالم تقلید او کرو، نو اللہ سرہ بہ روغ رمہ ملاؤ شی۔

تشریح: دا حدیث ے بنیادہ دے۔

(السلسلة الضعيفة: ۵۵۱)

او دا ہغہ چا جوہ کرے دے چہ ہغہ د دلیل دشمنان دی۔ حکہ چہ پہ دین کبش د تقلید نہ منع راغلی دے۔ تقلید وئیلے کیبری د چایے دلیلہ پیروی کول۔ تقلید تیارہ دے او د دلیل رنرا دے۔ نو د رنرا پہ حائے د تیارے فضیلت خنگہ بیان کرے شی؟

او دا حدیث کوم مقلد پہ رسول اللہ ﷺ باندے پہ

دروغہ جوہ کرے دے او د خپل خود ساختہ تقلید د اثبات دپارہ ئے دا حدیث نبی کریم ﷺ تہ منسوب کرے دے۔

۸۰ - عَلَيْكُمْ بِلِبَاسِ الصُّوفِ تَجِدُوا حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ فِي قُلُوبِكُمْ.

ترجمہ: تاسو ورینہ جامہ آغوندی نو د ایمان خوند بہ پہ خپلو زرونو کبش بیامومی۔

تشریح: د انسان دپارہ شریعت ہر قسم جامہ آغوستل جائز کری دی۔ دا حدیث د خانہ جوہ شومے دے۔ د ایمان خوند چہ انسان مومی نو ہغہ پہ باطنی او ظاہری اعمالو پورے آرہ لری۔ پہ یو خاص لباس او جامے آغوستلو سرہ نہ پہ ایمان کبش زیاتے راخی او نہ کمے۔ دے حدیث تہ امام ابن الجوزی، شیخ البانی، امام سیوطی او علامہ شوکانی موضوع او د خانہ جوہ شومے وئیلی دی۔

(ضعیف الجامع الصغیر: ۳۷۹۰، الموضوعات لابن الجوزی ۴۸/۲، اللآلی المصنوعة ۲/۲۲۳، الفوائد المجموعة: ۱/۱۹۲)۔

۸۱ - لِكُلِّ شَيْءٍ أَسُّ وَأَسُّ الْإِيمَانِ الْوَرَعُ.

ترجمہ: د ہریو شی دپارہ بنیاد وی او د ایمان بنیاد پرہیزگاری دے۔

تشریح: پہ دے کنبں ہیخ شک نشته چه ورع (د) حرامو نہ خان ساتل او پرهیزگاری اختیارول) د مؤمن صفت اولوئے فضیلت دے۔ لیکن ددے پہ فضیلت کنبں دا مذکورہ حدیث چا د خانہ جوړ کرے دے۔ نبی ﷺ ته ددے نسبت کول جائز نہ دی۔

(موضوع: السلسلة الضعيفة ۱۹۱۳، ضعيف الجامع الصغير: ۴۷۱۹)۔

۸۲ - لَيْسَ بِمُؤْمِنٍ مُّسْتَكْمِلٍ الْإِيمَانِ مَنْ لَّمْ يَعُدَّ الْبَلَاءَ نِعْمَةً وَالرَّخَاءَ مُصِيبَةً.

ترجمہ: ہفہ خوک پوره مؤمن نہ دے چه آزمایشت نعمت اونہ گنری او فراخی او خوشحالی مصیبت اونہ گنری۔

تشریح: دا حدیث ہم چا د خانہ جوړ کرے دے۔

(موضوع: ضعيف الجامع الصغير: ۴۸۸۷، السلسلة الضعيفة: ۴۳۷۴)۔

اوددے حدیث مضمون د صحیح احادیثو خلاف ہم دے۔ حکہ صحیح احادیثو کنبں د مؤمن صفت دا خودلے شوے دے، چه کہ دہ ته مصیبت اورسی نو صبر کوی،

ارکہ خوشحالی فراخی ورته اورسی نو شکر کوی او د الله حمد او ثناء وائی۔ پہ نعمت باندے چه شکر او کپی نو الله تعالیٰ ورله پہ دغه نعمت کنبں نوره اضافہ کوی۔ پاتے شوه دا خبره چه انسان د الله تعالیٰ د طرفه فراخی او خوشحالی مصیبت او گنری نو گویا دا د الله د نعمتونو ناشکری ده۔ دے وجے نه دا حدیث د لفظ او معنی دوارو په لحاظ صحیح نہ دے، بلکه د خانہ جوړ شوے دے۔

۸۳ - الْإِيمَانُ لَا يَزِيدُ وَلَا يَنْقُصُ.

ترجمہ: ایمان کنبں نہ زیاتے راخی اونہ کمے۔

تشریح: امام ابن الجوزی فرمائی: دا حدیث چا د خانہ جوړ کرے دے۔ دارنگه امام سیوطی فرمائی چه دا حدیث احمد بن عبد الله الشیبانی (نومے راوی) د خانہ جوړ کرے دے۔

(الموضوعات لابن الجوزی ۱/۱۳۲، اللآلی المصنوعة: ۴۲/۱)۔

اودا منگرت حدیث د قرآن نه هم خلاف دے۔ حکہ د قرآن کریم نه ثابتہ ده چه پہ ایمان کنبں زیاتے راخی۔ او په کوم شیء کنبں چه زیاتے راخی نو په هغه کنبں کمے هم

راخی۔ داسے معلوم پیری چہ دا حدیث مرجئہ (گمراہ) فرقہ
د خپل مذهب د تائید دپارہ جوړ کرے دے۔ حکمہ د مرجئہ
فرقے مذهب دادے چہ په ایمان کښن نه زیاتے راخی او نه
کمه۔ د دوی مقصد د عمل صالح قیمت کمول دی۔ او د
اهل السنه والجماعت عقیده داده چہ ایمان کښن زیاتے او
کمه دواړه راتلے شی۔ قرآن کښن الله فرمائی: ﴿زادتهم
ایمانا﴾ (دا آیتونه د مؤمنانو ایمان زیاتوی)۔

دارنگه دا راتلونکے حدیث:

۸۴ - الْإِيمَانُ مُبْتَلًى فِي الْقَلْبِ كَالْجِبَالِ الرُّوَاسِي وَزِيَادَتُهُ
وَنُقْصَانُهُ كُفْرٌ.

ترجمہ: ایمان په زړه کښن لکه د مضبوطو غرونو
غوندے پروت وی، ددے زیاتیدل او کمیدل کفر دے۔

تشریح: دا حدیث هم چا د ځانه جوړ کرے دے۔ او په
دے سره ئے د قرآن خلاف کرے دے۔

(موضوع: السلسلة الضعيفة: ۴۶۴)۔

۸۵ - مَنْ قَالَ: أَنَا مُؤْمِنٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَلَيْسَ لَهُ فِي الْإِسْلَامِ
نَصِيبٌ.

ترجمہ: چاچه داسے اووئیل چہ زه ان شاء الله مؤمن

یم، نو په اسلام کښن دده هیخ حصه نشته۔

تشریح: یعنی چہ څوک په ایمان کښن استثنا او کړی
(ان شاء الله او وائی) نو دا کافر دے۔

دا حدیث ابن تیم راوی د ځانه جوړ کرے دے۔ او دا هیخ
اصل او بنیاد نه لری۔

(الموضوعات لابن الجوزی: ۱/۱۳۵، اللالی المصنوعة:
۴/۴۴، الفوائد المجموعه للشوکانی: ۱/۴۵۳)۔

حالانکه ان شاء الله د تبرک دپاره ده او یا د راتلونکے وخت
دپاره ده۔ په ایمان کښن ان شاء الله وئیل د بعض صحابو نه
هم ثابتہ ده۔ هیخ باک نه لری۔

۸۶ - الْقَلْبُ بَيْتُ الرَّبِّ.

ترجمہ: زړه د الله تعالی کور دے۔

تشریح: امام ابن تیمیہ فرمائی: دا د نبی کریم ﷺ
خبره نه ده۔ امام زرکشی، امام سخاوی او امام شوکانی
فرمائی: ددے هیخ اصل او بنیاد نشته۔

(المصنوع في معرفة الحديث الموضوع ص: ۱۳۱، المقاصد
الحسنة ص: ۴۹۲، الفوائد المجموعه ص: ۱۰۲)۔

دا حدیث کوم صوفی او پیر جوړ کرے دے۔

۸۷ - لَوْلَا النِّسَاءُ لَعَبَدَ اللَّهُ حَقًّا.

ترجمہ: کہ بسخے نہ وے نو ذ الله تعالى عبادت به په حقه سره خامخا کیدلے۔

تشریح: امام ابن الجوزی فرمائی: ددے حدیث هیخ اصل او بنیاد نشته۔ امام شوکانی فرمائی: ددے په سند که دوه متروک (پریخودلے شوی) راویان او یو منکر راوی دے۔ امام ابن عدی فرمائی: دا حدیث منکر دے۔

(الموضوعات لابن الجوزی: ۲/۲۵۵، الفوائد المجموعه ص ۱۹۹، اللآلی المصنوعه: ۲/۱۳۴)۔

او ددے منگرت حدیث معنی د قرآن او صحیح احادیثو خلاف هم ده۔ حکه چه په دے حدیث کنبس زنانه عذاب گنرلے شوی دی، حالانکه په قرآن او صحیح احادیثو کنبس د زنانو وجود رحمت او نعمت بنودلے شوے۔

۸۸ - مَنْ زَارَ قَبْرَ وَالِدَيْهِ كُلَّ جُمُعَةٍ فَقَرَأَ عِنْدَهُمَا يَسُّ غُفِرَ لَهُ بَعْدَ كُلِّ آيَةٍ أَوْ حَرْفٍ.

ترجمہ: چاچه د هرے جمعه په ورخ د خپل مور پلار د قبرونو زیارت او کړو، او د هغوی د قبرونو په خوا کنبس سورت یسین اولوسته نو ده ته به د هر یو آیت او حرف په

اندازه مغفرت او کره شی۔

تشریح: د قبرونو زیارت له تلل مسنون دی۔ لیکن دا حدیث چا د خانه جوړ کره دے۔ په دے کنبس د قبر په خوا کنبس د سورت یاسین لوستلو ذکر دے۔ حالانکه په مقبره کنبس د قرآن لوستلو نه منع راغله ده۔ د نبی کریم ﷺ او د صحابه کرامو نه هیچرته دا ثابته نه ده چه هغوی په مقبره کنبس کوم مری ته تلاوت کره وی۔ نو د خانه دین جوړول جائز نه دی، بلکه لوئے جرم دے۔

(موضوع: السلسلة الضعيفة: ۵۰)۔

۸۹ - أَرْبَعٌ لَا يُشْبِعَنَّ مِنْ أَرْبَعٍ: عَيْنٌ مِنْ نَظَرٍ، وَأَرْضٌ مِنْ مَطَرٍ، وَأُنْثَىٌ مِنْ ذَكَرٍ، وَعَالَمٌ مِنْ عِلْمٍ.

ترجمہ: خلور خیزونه د خلور خیزونو نه نه مریږی: سترگه د کتلو نه، زمکه د بارانه نه، بسخه د سپری نه، او عالم د علم نه۔

تشریح: امام سخاوی فرمائی: ددے حدیث په سند کنبس داسه راویان راغلی دی چه هغوی به د خانه دروغژن حدیثونه جوړول۔ شیخ البانی هم دا حدیث په دروغژنو حدیثونو کنبس ذکر کره دے۔ دا د رسول الله ﷺ خبره نه

۵۵-

(الموضوعات: ۱/۲۳۵، المقاصد الحسنة: ۹۸، ضعيف الجامع: ۷۶۳).

۹۰ - مِدَادُ الْعُلَمَاءِ أَفْضَلُ مِنْ دَمِ الشُّهَدَاءِ.

توجهه: دَ عَلَمَاؤِ سِيَاهِي دَ شَهِيدَانُو دَ وَيِنِ نِه بَهْتَرِه

۵۵-

تفسیر: په دے کښ هیڅ شک نشته چه د الله په نیز حق پرست علماء چه د قرآن او حدیث متبعین وی، ډیر زیات فضیلت او غوره والے لری، لیکن رسول الله ﷺ ته ددے مذکورہ خبرے نسبت کول صحیح نه دی۔ امام سیوطی نقل کړی دی چه خطیب بغدادی دے حدیث ته دروغژن حدیث وئیلے دے۔

شیخ حوت فرمائی چه ددے په سند کښ محمد بن جعفر راوی باندے د حدیث جوړولو تور لگیدلے دے۔ شیخ البانی هم دے حدیث ته موضوع (منگرت) وئیلے دے۔

(الدرر المنتثرة، ص: ۱۷، أسنى المطالب، ص: ۲۵۴، السلسلة الضعيفة: ۴۸۳۲).

۹۱ - إِمَّا تَكُونَ بَعْدِي رُوَاةٌ يَزُودُونَ عَنِّي الْحَدِيثَ فَأَعْرِضُوا

حَدِيثَهُمْ عَلَى الْقُرْآنِ فَمَا وَافَقَ الْقُرْآنَ فَخُذُوا بِهِ وَمَا لَمْ يُوَافِقِ الْقُرْآنَ فَلَا تَأْخُذُوا بِهِ.

توجهه: بیشکه مانه پس به خه داسے خلق وی چه مانه به حدیثونه روایت کوی، تاسو د هغوی روایت کړی حدیثونه په قرآن باندے پیش کړی۔ کوم حدیثونه چه د قرآن موافق وی هغه قبول کړی، او کوم حدیثونه چه د قرآن خلاف وی، هغه مه قبولی۔

تفسیر: شیخ معلمی نقل کړی دی چه محدثینو دے حدیث ته موضوع (منگرت) وئیلی دی۔

(الأنوار الكاشفة ص: ۲۶۰، السلسلة الضعيفة: ۱۰۸۷).

دا خبره یاده لرل پکار دی چه اسلامی دین د دوه خیزونو نه جوړ شومے دے۔

(۱) قرآن (۲) صحیح حدیثونه۔

قرآن کریم مستقل دلیل دے او سنت رسول ﷺ مستقل دلیل دے۔ دارنگه دا خبره هم یادول پکار دی چه هیڅ کله صحیح حدیث د قرآن کریم خلاف نه راخی۔ که چاته خلاف معلوم شی نو دا به د هغه کم علمی او کم نهمی وی۔

دے وجے نہ مذکورہ حدیث کنبں چہ کوم مضمون بیان شوے، نو دا صحیح نہ دے۔ حُکھ هر کله چہ حدیث مستقل دلیل دے، نو بیا په قرآن باندے د هغه د پیش کولو حه معنی ده؟

نبی کریم ﷺ فرمائی:

أَلَا إِنِّي أُوتِيتُ الْكِتَابَ وَمِثْلَهُ مَعَهُ.

(صحیح ابن ماجه، صحیح ابی داود).

(خبردار! ماته قرآن راکرے شوے دے او ددے پشان ددے

سره یو بل شے یعنی حدیث هم راکرے شوے دے)۔

قرآن کریم وحی جلی ده، او حدیث وحی خفی ده۔ دواړه د الله د طرفه دی۔ دے وجے نه صحیح حدیث د قرآن خلاف هیخ کله نه راحی، هاؤ ضعیف او منگرت حدیثونه د قرآن خلاف راتله شی۔

۹۲ - إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمْ يَكُنْ يُرَى لَهُ ظِلٌّ فِي شَمْسٍ وَلَا قَمَرٍ.

قَمَرٍ.

ترجمه: د رسول الله ﷺ دپاره نه په نمر کنبں سورے

لیدل کیده او نه په سپوږمۍ کنبں۔

تشریح: دا حدیث چا د خان جوړ کړے دے۔

(مناهل الصفاء فی تخریج أحادیث الشفاء ص: ۷).

په دے حدیث باندے بریلیانو استدلال کړے دے چہ نبی کریم ﷺ بشر نه وو حُکھ چہ د هغه سورے نه لیدل کیده۔ لیکن دا حدیث چا د خان جوړ کړے دے۔ نو ددے نه استدلال کول هم غلط دی۔ او د بریلیانو توله عقیده په خوبونو، بے سند و واقعاتو او منگرتو حدیثونو بناء دی۔ حالانکه د نبی کریم ﷺ بشریت او انسانیت په قرآن کریم او صحیح احادیثو او په اجماع د امت سره ثابت دے۔

الله تعالیٰ فرمائی: ﴿ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ ﴾

(بیشکه زه خو ستاسو پشان یو انسان یم چہ وحی راته کیږی)۔ او حدیث کنبں دی، عائشه رضی الله عنها فرمائی: کان بشرا من البشر۔

(نبی کریم ﷺ د انسانانو نه یو انسان وو)۔

دے وجے نه د نبی کریم ﷺ د بشریت او انسانیت نه انکار کولو ته علماؤ کفر وئیلی دی۔

۹۳ - رَأَيْتُ رَبِّي بِمَنِي عَلَى جَمَلٍ عَلَيْهِ جُبَّةٌ.

ترجمه: ما خپل رب په منی کنبں په یو اوښ سور اولیدلو چہ چوغه ئے آغوسته وه۔

تشریح: دا منگرت او د خانہ جوړ شومے حدیث دے۔ او ددے حدیث معنی هم غلطه ده حُکمه چه د الله تعالیٰ په باره کښې دا قسم الفاظ وئیل د هغه سخته یه ادبی ده۔ الله تعالیٰ ددے هر خه نه پاک او منزّه دے۔ د هغه شان ددے نه ډیر زیات اوچت دے۔ امام هروی، علامه طاهر پتنی، حافظ ابن عراق او شیخ البانی ټولو دا حدیث منگرت گنرله۔

(المصنوع فی معرفة الحدیث الموضوع ص: ۱۰۲، تذکره الموضوعات ص: ۱۲، تنزیه الشریعة المرفوعة: ۱/۱۵۲، السلسله الضعیفة ۶۳۳)۔

۹۴ - إِذَا حَدَّثْتُمْ عَنِّي بِحَدِيثٍ يُؤَافِقُ الْحَقَّ فَخُذُوا بِهِ حَدَّثْتُ أَوْ لَمْ أُحَدِّثْ.

ترجمه: کله چه تاسو ته زما د طرف نه خوک حدیث بیان کړی او هغه د حق سره موافق وی، نو هغه قبول کړی برابره خبره ده که هغه ما وئیلے وی او که نه۔

تشریح: دا حدیث موضوعی او منگرت دے۔ علامه ابن جوزی او علامه شوکانی ورته موضوعی وئیلی دی۔

(الموضوعات: ۱/۲۵۸، الفوائد المجموعه، ص: ۲۷۸)۔

کشف الخفاء: ۱/۸۶، أسنى المطالب ص: ۴۰، اللآلی المصنوعة (۱۹۵/۱)۔

او ددے حدیث معنی هم غلطه ده حُکمه چه په دے کښې د دروغو حدیثونو جوړولو طرفته لاره هواره شومے ده۔ حالانکه که چا د خانہ یوه خبره او کړه او هغه ئے نبی کریم ﷺ ته منسوب کړه، نو که هغه بظاهر صحیح هم وی، خو بیابانه هم دغه خبره دروغژن حدیث گنرله کيږي۔ حُکمه چه ددے خبره نسبت نبی ﷺ ته کول غلط دی۔

نبی کریم ﷺ ته به صرف د هغه خبرو نسبت کول شی، کومے خبره چه هغوی کړه وی۔ او د هغه صحیح سند معلوم وی۔ یه سنده او د خانہ جوړمے شومے خبره نبی کریم ﷺ ته منسوب کول سخت ترین جرم دے۔

بلکه سره د علم نه دے کار کولو ته بعض علماء کفر هم وائی۔ نبی کریم ﷺ ته د یومے خبره په منسوب کولو به د انتهایې احتیاط نه کار اخستل کيږي۔

خوک چه نبی ﷺ ته د یومے خبره نسبت کوی، نو یا خوبه خپله نبی ﷺ پورمے خپل سند رسوی، او یا به په یو داسے کتاب حواله ورکوی چه هغه په مسلمانانو کښې

په صحت باندې مشهور وی۔ او یابه د حدیث د صحت یا ضعف درجه بیانوی۔

شاید چه په دې دروغژن حدیث باندې بعض خلق د هوکه شوی دی چه کومه خبره ورته بظاهر بنه بنکاره شی، نو په رسول الله ﷺ باندې ئه ور اوتپی۔ حالانکه هغه نۀ وی وئیلی۔ دیته موضوعی او منگرت حدیث وئیلے کیږی۔ په دې باب کښ د ډیر احتیاط نه کار اخستل پکار دی۔

۹۵ - أَلْعِلْمُ عِلْمَانٍ : عِلْمُ الْأَبْدَانِ وَعِلْمُ الْأَدْيَانِ .

ترجمه : علمونه دوه قسمه دی : جسمانی علم (طب وغیره) او دینی علم۔

تشریح : امام صفغانی، امام شوکانی، امام هروی او امام عجلوننی دا حدیث موضوع او منگرت گنرلے دے۔

(موضوعات للصفغانی، ص : ۲، الفوائد المجموعة ص : ۲۸۴، المصنوع فی معرفة الحدیث الموضوع ص ۱۲۳، كشف الخفاء ۶۸/۲).

دا حدیث په دې وجه هم خطاء دے چه په دې کښ دې دواړو ته یو شان علمونه وئیلے شوی دی، حالانکه ددې

دواړو مرتبه د یو بل نه ډیره زیاته جدا ده! اصلی علم خو دیننی علم دے۔ او پاتے شو دنیوی علمونه نو دے ته معلومات وئیلے کیږی، علمونه ورته نۀ وئیلے کیږی۔ خاصکر چه خوګ دیننی علم نۀ لری او طب وغیره نور فنون ئه زده وی، نو دې هغه فضیلت نشی حاصلولے کوم چه د یو دیننی عالم فضیلت دے۔ دا صرف په دې دنیا کښ کمال گنرلے کیږی۔ لیکن که یو انسان ته صرف علم طب زده وی او د شرعی علم نه بیخی ناخبره وی، نو دا د الله په نیز جا هل گنرلے کیږی۔ الله تعالی فرمائی : ﴿ یعلمون ظاهرا من الحیاة الدنیا وهم عن الآخرة هم غافلون ﴾۔

(دا خلق د دنیا په ظاهری ژوندون باندې پوهیږی، او دوی د آخرت نه غافله دی)۔

۹۶ - أَلْعِلْمُ فِي الصِّغَرِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ .

ترجمه : په ماشوم والی کښ علم حاصلول، په کانږی باندې د لیکلو پشان دی۔

تشریح : یعنی په ماشوم والی کښ علم حاصلول داسه مضبوط او پاخه وی لکه د کانږی کرښه۔ کوم شی چه د ماشوم والی په زمانه کښ یاد شی، نو هغه د انسان نه

غالباً بیانہ ہیریبری۔ امام ابن تیمیہ فرمائی: دا د نبی کریم ﷺ کلام نہ دے۔ بلکہ چا د خانہ جو پر کرے دے۔ ہسے خپلہ تجربہ ئے لیکلے دے۔ نو ددے حدیث نسبت نبی کریم ﷺ تہ کول او د حدیث پہ شکل بیانول حرام دی۔

(منہاج السنة ۵۲۶/۷، اللالی المصنوعة ۱۷۸/۱، الحدیث فی بیان ماليس بحديث ص ۱۴۷، كشف الخفاء ۳۶۲/۱)

۹۷ - السَّخِيُّ مَنِّيْ وَاَنَا مِنْهُ وَإِنِّيْ لَأَرْفَعُ عَنِ السَّخِيِّ عَذَابَ الْقَبْرِ.

ترجمہ: سَخِي مانہ دے او زہ دَ هغہ نہ یم (یعنی زمونر د دوارو تعلق مضبوط دے) او زہ دَ سَخِي نہ د قبر عذاب پور تہ کوم۔

تشریح: پہ دے کبن شک شبہ نشته چہ سخاوت بنہ شے دے او شریعت دیتہ ترغیب ور کرے دے۔ لیکن رسول اللہ ﷺ تہ ددے حدیث نسبت کول جائز نہ دی۔ حُکَہ چہ دا رسول اللہ ﷺ نہ دے ویلے۔ ے بنیادہ حدیث دے۔ لکہ خنگہ چہ علامہ شوکانی او علامہ طاہر پتنی ویلی دی۔

(الفوائد المجموعة ص: ۸۱، تذكرة الموضوعات ۶۳/۱، تنزیہ الشريعة ۱۷۱/۲).

دَ عَذَابِ قَبْرِ لَرَمے کیدو دپارہ نور شرعی اسباب شته دے چہ کلہ هغه انسان اختیار کری نو الله تہ ئے دَ عَذَابِ قَبْرِ نہ خلاصوی۔ چہ ددے بیان پہ (الفوائد) کتاب کبن او گوری۔

۹۸ - تَوَسَّلُوا بِجَاهِيْ، فَإِنَّ جَاهِيْ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ.

ترجمہ: تاسو زما پہ مرتبہ باندے وسیلہ نیسیء حُکَہ دَ الله پہ نیز زما لویہ مرتبہ دے۔

تشریح: شیخ الاسلام ابن تیمیہ او شیخ البانی فرمائی چہ ددے حدیث ہیخ بنیاد نشته۔

(اقتضاء الصراط المستقیم لابن تیمیہ ۴۱۵/۲۱، السلسلة الضعيفة ۲۲).

لهذا د رسول الله ﷺ پہ جاه یا طفیل یا صدقہ وغیرہ سرہ دعاء غو بنستل بدعت دے۔ نبی کریم ﷺ پہ صحیح احادیثو کبن ددے ہیچرتہ امر نہ دے کرے۔ او دعاء عبادت دے، او دَ عبادت بنیاد پہ نقل باندے وی۔ او دا چرتہ نہ دی نقل چہ صحابہ کرامو دہی کریم ﷺ پہ جاه او مرتبہ باندے دَ الله نہ دعاء غو بنستلے وی۔ کہ چرے دا کار جائز وی

(الاحکام فی اصول الاحکام: ۶۴/۵، السلسلة الضعيفة ۶۶،
جامع بيان العلم وفضله ۹۱/۲).

ددمے حدیث نسبت رسول اللہ ﷺ ته كول جائز نه دی۔
دا حدیث د سند، معنی او عقل درمے وارو په لحاظ سره
ثابت نه دممے۔

تفصیل دپاره (فتاویٰ الدین الخالص اول جلد)
اوگوری۔

نو خامخابه صحابه کرامو کریمے ومے۔

۹۹ - مَنْ نَامَ بَعْدَ الْعَصْرِ، فَاخْتَلَسَ عَقْلُهُ، فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ.

ترجمه: څوڪ چه مازيگرنه پس اوده شو او دده عقل
ختم شو نو د خپل نفس نه علاوه بل هيڅوڪ دممے نه
ملامته كوي۔

تشریح: دممے روایت ته امام ابن جوزی، امام سیوطی
او امام ذهبی ټولو منگرت او موضوع وئیلی دی۔

(الموضوعات لابن الجوزی ۶۹/۳، اللالی المصنوعة ۲۷۹/۲،

ترتيب الموضوعات ۸۳۹).

دممے وجهه نه مازيگرنه پس خوب كول منع نه دی۔ او نه
پرمے د انسان عقل خرابیږي۔

۱۰۰ - أَصْحَابِي كَالنُّجُومِ بِأَيْهِمْ أَقْتَدَيْتُمْ اهْتَدَيْتُمْ.

ترجمه: زما صحابه د ستورو پشان دی، په دوی کښ
چه د هر چا پیروی کوی، هدایت به بیامومی۔

تشریح: دا حدیث په خلقو کښ ډیر زیات مشهور
دممے، حالانکه دا دروغرن او باطل حدیث دممے۔ امام ابن حزم
او شیخ البانی دممے حدیث ته دروغرن، باطل او منگرت
وئیلی دی۔

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**